

Приета с Решение на Общински съвет Стражица № 130/12.07.2016 година

Стратегия за развитие на социалните услуги

(2016 – 2020)

СТРАЖИЦА

УТВЪРДИЛ:

РУМЕН ПАВЛОВ

Кмет

На Община Стражица

УТВЪРДИЛ:

Данка Владимирова

Директор на дирекция

„Социално подпомагане” Стражица

Използвани съкращения (абривиатури)

АЗ	Агенция по заетостта към МТСП
АСП	Агенция за социално подпомагане
АХУ	Агенция за хора с увреждания
ГРАО	Гражданска регистрация и административно обслужване
ДАЗД	Държавна агенция за закрила на детето
ДБТ	Дирекция Бюро по труда
ДДЛРГ	Дом за деца лишени от родителски грижи
ДДМУИ	Дом за деца и младежи с умствена изостаналост
ДДУИ	Дом за деца с умствена изостаналост
ДМСГД	Дом за медико-социални грижи за деца
ДП	Домашен помощник
ДРСЗ	Дирекция „Регионална служба по заетостта”
ДСП	Дирекция „Социално подпомагане”
ДЦДМУ	Дневен център за деца и младежи с увреждания
ДЦДМУИ	Дневен център за деца и младежи с умствена изостаналост
ДЦДУ	Дневен център за деца с увреждания
ЕКПО	Екип за комплексно педагогическо оценяване към РИО на МОН
ЗЖ	Защитено жилище
ЗМБ	Звено „Майка и бебе”
ЗМО	Звено за мониторинг и оценка
КСУ	Комплекс за социални услуги
ЛА	Личен асистент
МБАЛ	Многопрофилна болница за амбулаторно лечение
МЗ	Министерство на здравеопазването
МКБШМН	Местна комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни
МОН	Министерство на образованието и науката
МТСП	Министерство на труда и социалната политика
МФ	Министерство на финансите
НЖ	Наблюдавано жилище
НПО	Неправителствена организация
НП „ОСПОЗ”	Национална програма „От социално подпомагане към осигуряване на заетост”
ОЗД	Отдел „Закрила на детето”
ОПРЧР	Оперативна програма за развитие на човешките ресурси
Отдел „СЗ”	Отдел „Социална закрила”
РДСП	Регионална дирекция за социално подпомагане
РЗИ	Регионална здравна инспекция
РЗОК	Регионална здравно-осигурителна каса
РИО на МОН	Регионален инспекторат по образование към Министерството на образованието и науката
РПУ	Районно полицейско управление
РЦПИОВДУС	Ресурсен център за подпомагане на интегрираното обучение и възпитание на деца и ученици със специални образователни потребности
ОП	
СА	Социален асистент
СИ	Специализирана институция
СОП	Специални образователни потребности
СУ	Социална услуга
ЦНСТ	Център за настаняване от семеен тип
ЦОП	Център за обществена подкрепа
ЦРДУ	Център за работа с деца на улицата
ЦСРИ	Център за социална рехабилитация и интеграция

Резюме

Стратегията за развитието на социалните услуги в община Стражица (2016 – 2020) е разработена като секторна политика в община Стражица и е съгласувана с Общинския план за развитие на Община Стражица.

Тя е създадена в процес на партньорство между заинтересованите страни в Община Стражица – общинска администрация и общинския съвет, териториалната структура на Агенцията за социално подпомагане (АСП), обществения съвет по чл. 35 от Закона за социално подпомагане, местни структури на централната държавна власт, доставчици на социални услуги и местни граждански организации (НПО).

Разработването на Общинската стратегия за развитието на социалните услуги е в изпълнение на чл. 19 (2) от Закона за социално подпомагане (ЗСП) и чл. 36б от Правилника за прилагане на Закона за социално подпомагане (ППЗСП) и е в синхрон с националните приоритети на социалната политика.

Обхват: Стратегията задава общинската рамка и параметрите на социалните услуги на територията на общината. В географско отношение стратегията покрива всички населени места на територията на община Стражица, като се обръща специално внимание на малките изолирани населени места, където живеят малобройни рискови групи. Планираните услуги и мерки за социално включване ще се изпълняват на територията на общината през следващите пет години (2016 – 2020 г.).

Визия: Създаването на Общинската стратегия за социални услуги е израз на желанието на всички участници община Стражица да бъде регион с достъпни, разнообразни и качествени социални услуги, които дават възможност за социална интеграция и пълноценен живот на всички лица и групи в риск, като се отчитат динамичните промени на съвременното общество.

Стратегията следва основните човешки права, утвърдени в международните документи и конвенции за защита на правата на човека и основните свободи. Основната **ценност** е човекът и правото на всяко човешко същество да развие максимално своите възможности, без значение на етническа принадлежност, пол, увреждане, възраст, социално положение.

Ключовите приоритетни направления на Общинската стратегия са изведени в съответствие с идентифицираните потребности на рисковите групи и необходимостта от намеса за решаване на социалните проблеми на жителите на областта.

Приоритетно направление 1: Подкрепа на деца в риск и техните семейства. Превенция на изоставянето и деинституционализация на грижите за деца.

Обща цел 1: Да се подобри комплекса от услуги, предоставяни за деца и семейства, за предотвратяване и развитието на рискови фактори по отношение на изоставянето на децата и да се постигне максимално намаляване на броя на децата, отглеждани в специализирани институции чрез:

- Намаляване изоставянето на деца и настаняването им в СИ и подкрепа на задържането им в биологичното семейство;

- Осигуряване на условия за развитие на децата с увреждания, отглеждани в семейството;

- Осигуряване на подкрепа на уязвимите семейства за превенция на рисково поведение и negliжиране на децата;

- Гарантиране на равен достъп на децата от рискови общности и уязвими групи до качествено образование;

- Трансформиране и закриване на специализирани институции за деца;

- Развиване на алтернативни социални услуги за предоставяне на резидентна грижа в среда, близка до семейната за децата, които не могат да бъдат изведени в семейна среда;

- Подпомагане на социалната интеграция на младежите, напускащи СИ.

Приоритетно направление 2: Преодоляване на социалното изключване на уязвими групи и лица.

Обща цел 2: Развитие на услуги за социално включване на групи и лица в неравностойно положение чрез:

- Развиване на мрежа от услуги в общността и домашна среда с цел осигуряване на независим и достоен живот за пълноценно включване на възрастните хора с увреждания;

- Развитие на алтернативна резидентна грижа от семеен тип и реинтеграционни програми за хората с увреждания, настанени в специализирани институции с цел поетапно премахване на институционалния модел на грижа;

- Изграждане и развитие на модели на медико-социални грижи за продължително лечение, както и на интегрирани грижи за пациенти с хронични заболявания;

- Създаване на условия за реинтеграция на уязвими лица, групи и общности в риск;

- Осигуряване на комплексна подкрепа на семействата, които полагат грижи за хора с увреждания и възрастни хора чрез развиване на форми на социални услуги в подкрепа на зависими членове на семейството, спомагащи и за трудовата реализация на лицата, полагащи грижи за тях.

Приоритетно направление 3: Грижа за старите хора за по-добър и достоен живот.

Обща цел 3: Подобряване на съществуващите грижи за възрастни хора и развиване на широка мрежа от услуги в общността, в семейна и домашна среда за осигуряване на условия за спокоен и достоен живот на старите хора чрез:

- Създаване на възможности за независим живот на възрастните хора чрез предоставянето на качествени, достъпни и ефективни междусекторни услуги за дългосрочна грижа, съобразени с реалните потребности на хората;

- Осигуряване на достъп на старите хора до качествена резидентна грижа в среда, близка до домашната.

Функционалните приоритетни направления, които подпомагат ефективното изпълнение на основните дейности в Стратегията обхващат:

- **Развитие на човешките ресурси** с обща цел създаване на система за повишаване качеството на социалните услуги чрез развитие на човешките ресурси.

- **Изграждане на междуобщинско партньорство и междусекторно сътрудничество** с обща цел повишаване ефикасността на услугите и допълване на наличните ресурси чрез развитие на междуобщинско партньорство и междусекторно сътрудничество.

В Стратегията са описани в детайли мерките, дейностите и индикаторите за постигане на общите и конкретни цели, системата за мониторинг и оценка, отговорностите и ролите на общините и институциите на областно ниво, доставчиците на услуги и другите заинтересовани страни, необходимите ресурси и други.

Изпълнението на Общинската стратегия цели да развие модерна социална политика в подкрепа на интегритета на семейства и общности в община Стражица в съответствие с националните приоритети за деинституционализация и европейските ценности.

Раздел А: Контекст и оценка на нуждите

1. Контекст

1.1. Предистория: как е създадена стратегията

Социалната политика е от изключително значение за една страна, тя е пряко свързана с нейното развитие и показва най-добре капацитета на управлението и отношението държава - гражданин. Социалната политика е част от управлението на обществото, отнася се и влияе на социалния статус и жизнените шансове на социалните групи.

Реформата в социалната сфера, започна през 1998 година с приемането на Закон за социално подпомагане и последващите го подзаконовни нормативни актове. В резултат на този закон и последвалите промени през 2002 и 2003 година бе създадена правна рамка за предоставяне на социални услуги. Този ангажимент бе възложен на общините като местни органи на самоуправление. С промяната на закона през 2010 година се въведе задължителното изработване на областни стратегии за развитие на социалните услуги. Мотивите за това са свързани с необходимостта от разнообразни и индивидуализирани социални услуги, планирани и предоставени посредством интегриран подход. Областната стратегия като средносрочен стратегически документ подпомага йерархическата организация на процесите на управление и планиране на регионално и национално ниво.

Стратегията е основен програмен документ за единен подход към предоставянето на социални услуги на територията на Община Стражица, за постигане на ефективно планиране, разкриване, финансиране и договаряне на социалните услуги. Основание за това ни дава разбирането, че социалните услуги са един от основните инструменти по пътя на изпълнение на основните направления - деинституционализация и социално включване на уязвими групи и лица.

Стратегията е основана на визията за достъпни, разнообразни и качествени социални услуги, даващи възможност за социална интеграция и пълноценен живот на всички лица и групи в риск. Ангажираното участие на всички заинтересовани страни осигурява социално включване, живот в подкрепяща общност и пълноценна реализация.

Стратегията представя основните насоки за развитието на социалните услуги на територията на Великотърновска област в периода 2016 - 2020 г. Това гарантира времева обвързаност с всички политически и стратегически документи, които пряко или косвено се отнасят до развитието на социалните услуги.

Стратегическите и свързаните с тях конкретни цели, дейности, индикатори за измерване на постигнатите резултати, са изведени въз основа на преглед на капацитета и ресурсите, с които разполагаме в настоящия момент на територията на Община Стражица, както и на основата на анализ на силните и слабите страни, предизвикателствата и възможностите.

1.2. Обхват и фокус на стратегията

Общинската стратегия за социалните услуги е разработена в съответствие с националните приоритети в развитието на социалните услуги и обхваща социалните услуги и мерки, които са необходими за осъществяване на ефективна социална политика за подкрепа на индивидите и групите в риск в община Стражица, в съответствие с техните реални потребности и съвременни стандарти.

Видове услуги и обхват на рисковите групи

Общинското планиране има за цел да очертае насоките за създаване на мрежа от социални услуги, която отговаря на нуждите на рисковите групи в община Стражица и е ефективна в своето действие от управленска и икономическа гледна точка. Затова обхватът на интервенцията е много широк – от съществуващите вече социални услуги до развитието на нови услуги, като са посочени начините на достъп и връзката между тях.

Стратегията покрива широк спектър от социални услуги и дейности за:

- **развитие на съществуващите социални услуги** през следващите 5 години с ясно виждане за конкретните перспективи към разширяване, реформиране или към закриване на всяка налична услуга или дейност;
- **разкриване на нови социални услуги** за приоритетните целеви групи, включително иновативни услуги, които не съвпадат изцяло със стандартните държавно-делегираны дейности;
- **иницииране на междусекторни „смесени” иновативни услуги** – медико-социални, образователно-социални и т.н.;
- паралелно **развитие на хоризонтални политики и мерки за социално включване** в приоритетните свързани сектори;
- **дейности, които се осъществяват на областно ниво**, за да улеснят и подпомогнат осъществяването на планираните социални услуги като обучение и развитие на човешките ресурси, обмяна на опит, дейности за мониторинг и оценка, текуща координация и съгласуване на дейностите между отделните общини и между различните държавни институции и ведомства.

Същевременно, социалните услуги не се разглеждат изолирано, а се планират в общия контекст на политиките и мерките за социално включване. Затова стратегията обхваща тези хоризонтални мерки и дейности в други свързани сектори (като здравеопазване, образование, заетост, жилищна политика и инфраструктура), които имат отношение към ефективността на социалните услуги и са от ключово значение за социалното включване и решаването на проблемите на рисковите групи и индивиди.

Стратегията предвижда социални услуги за всички рискови групи на територията на общината. В рамките ѝ са изведени нейните приоритети като целеви групи и услуги за предстоящите 5 години на интензивна интервенция. Изборът на приоритетите е основан на остротата на проблемите и наличните ресурси.

Времеви обхват

В съответствие с предписанията на ППЗСП, областната стратегия обхваща период от 5 години – от 2016 до 2020 година включително, което предполага последователност и

дългосрочност на интервенцията за реализацията на избраните стратегически приоритети и общи цели.

Географски обхват

Стратегията обхваща територията на община Стражица, като се обръща специално внимание и на малките изолирани населени места, където живеят малобройни рискови групи.

В общия контекст, създаването на общинска стратегия идва да преодолее неравномерността в развитието на услугите и да осигури равни възможности за достъп до услуги за рисковите групи.

1.3. Съответствие с международни, национални и местни политики

Стратегията за развитие на социалните услуги в община Стражица 2016 - 2020 е разработена в унисон с принципите на:

- ❖ **Международни нормативни актове**, визиращи насоките за осъществяване на приоритетни политики в сферата на социалното развитие, като:
 - Международна харта за правата на човека на ООН;
 - Конвенция на ООН за правата на детето;
 - Европейска конвенция за правата на човека и неговите свободи
 - Международен пакт за социални, икономически и културни права;
 - Конвенция на ООН за правата на хората с увреждания и Факултативния протокол към нея;
 - Европейска социална харта
 - Стандартни правила за равнопоставеност и равни възможности за хората с увреждания на ООН
 - Конвенция на ООН срещу насилието и дискриминацията
- ❖ **Документи на национално ниво**, като:
 - Стратегия за децентрализация и програма за изпълнение на стратегията за децентрализация;
 - Национален доклад на Република България по стратегиите за социална закрила и социално включване;
 - Национална стратегия „Визия за деинституционализация на децата в България”;
 - Стратегия за осигуряване на равни възможности на хората с увреждания;
 - Национална стратегия за детето;
 - Национална програма за закрила на детето;

- Национална стратегия за демографско развитие на Република България;
 - Национална стратегия за дългосрочна грижа;
 - Национална стратегия за намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване.
- ❖ **Документи на областно и общинско ниво в област Велико Търново:**
- Областна стратегия за развитие на област Велико Търново (2014–2020);
 - Областна стратегия за интегриране на ромите в област Велико Търново (2012 – 2020);
 - Общински планове за развитие;
 - Общински програми за закрила на детето;
 - Програми и стратегии, във връзка с развитието на социалните услуги и дейностите за социална интеграция на общности в неравностойно положение на ниво община.

Областната стратегия следва и принципите на законосъобразност и обвързаност с нормативната уредба на Република България – Конституция, Семейен кодекс, Кодекс на труда, Наказателен кодекс, Закон за закрила на детето, Закон за социално подпомагане, Закон за местното самоуправление и местната администрация, Закон за интеграция на хората с увреждания, Закон за закрила от дискриминация и др., както и съответните подзаконовни нормативни актове.

2. Изводи от анализа на ситуацията и оценката на потребностите в община Стражица

2.1. Тенденции в развитието на община Стражица

Общината е разположена върху площ от 508 км² в североизточната част на област Велико Търново. Граничи с област Търговище и област Русе. Съседни общини са Община Горна Оряховица, Община Антоново, Община Попово, Община Бяла, Община Лясковец, Община Златарица и Община Полски Тръмбеш

Характеристика на селищната мрежа, опорни центрове

Община Стражица се състои от 22 населени места. В това число: гр.Стражица и селата Асеново, Балканци, Благоево, Бряговица, Виноград, Владислав, Водно, Горски Сеновец, Железарци, Кавлак, Камен, Кесарево, Лозен, Любенци, Мирово, Николаево, Нова Върбовка, Ново Градище, Сушица, Теменуга и Царски Извор.

Население

Статистическите данни показват трайна тенденция на намаляване на населението на общината, което е характерно за страната и областта. Населението живеещо на

територията на Община Стражица към 31.12.2014 година е 14340 души, докато през 2009г. е било 15027 души. Спад на населението се наблюдава във всички населени места от общината, но с различна интензивност. По интензивно е обезлюдяването в населените места в които няма възможности за заетост

Общият брой на населението в областта по последни официални данни на НСИ към 31.12.2014 е 247782 души и представлява 3.44 % от общото население на страната. Спрямо 2013 г. населението е намаляло с 1.33 % (или с 3344 души), а спрямо 1990 година с 25.4 % (или с 84151 души).

В края на 2014 г. в градовете живеят 173327 души или 70 % от цялото население. За страната този процент е 73 %. Разпределението на населението между градовете и селата в края на годината е резултат от неговото естествено и механично движение.

В общия брой на населението в областта жените са по-голямата част - 128030 (51.7 %).

През 2014 година в област Велико Търново се запазва тенденцията от последните години за неблагоприятно намаляване на броя на населението, както и на неблагоприятни здравно-демографски процеси.

Възрастовата структура на населението се характеризира с трайна тенденция на застаряване на населението. През 2014 г. процентът на населението в областта над 60 години е 29.5 % при по-нисък процент за страната (27.0 %). Тенденцията на застаряване на населението е по-силно изразена в селата (39.8 %), което поражда сериозни социални и медицински проблеми и оказва отрицателно въздействие върху възпроизводството.

Живородените в областта по данни на НСИ за 2014 година са 2187, а ражданията са 2207 – (20 мъртвородени). Момчетата са 1152, а момичетата - 1055. За 2014 г. година раждаемостта в областта е 8.8 ‰, или с 0.6 по-ниска от средната за страната 9.4 ‰. Коефициентът на раждаемост за 2013 година е 8.9 на 1000 д.н., а за Р България той е 9.2 на 1000 д.н. Сравнени с данните за живородените през 2013 година, които са 2234, се наблюдава намаление с 47 живородени деца.

Броят на живородените момчета (1139) е със 91 по-голям от този на живородените момичета, или на 1000 момчета се падат 920 момичета (92%). По-младата възрастова структура на населението в градовете и относително по-големият брой родилни контингенти определят и по високата раждаемост на населението в тях - на 1 000 души от градското население се падат 9.3 живородени деца (9.3 ‰ за 2013 г., 9.5 ‰ за 2012 г.), а на 1 000 души от населението в селата – 7.6 живородени деца (7.9 ‰ за 2013 г., 8.0 ‰ за 2012 г.).

Извод: След 2009 г., ражданията в областта бележат спад през 2010, от 2011 до 2014 г. раждаемостта в областта е около 9 на 1000 д.н., и е все още по-ниска от средната за страната. Броят на абортите през 2014 година е 842 и след увеличението през 2013 с 38, през 2014 г. отново намаляват.

В общата смъртност на населението през 2014 г. се наблюдава нарастване спрямо предходната година. Броят на починалите е 4244 души и е с 251 по-голям от този през 2013 г., а коефициентът на обща смъртност (17 ‰) е увеличен с 1.2 ‰.

Смъртността продължава да бъде по-висока при мъжете (18.2‰) отколкото при жените (15.9 ‰) и по-висока в селата отколкото в градовете: в градовете са починали 2233 души,

което е 52.6 % от общо починалите, а в селата - 2011 души (47.4 %), съответно смъртността е 12.8 ‰ и 26.8 ‰ в селата.

Силното демографско застаряване на областта е свързано с по-високи стойности на показателя обща смъртност в сравнение с нивото за България. Броят на починалите през 2014 г. в областта представлява 17 на 1000 д.н., като за страната този показател е 15.1 ‰.

Що се касае до детската смъртност, починалите деца до 1 година през 2014 година са 9. Детската смъртност за областта е 4.1 на 1000 живородени и е по-ниска от тази за страната 7.6 ‰. За 2013 година тя е била 7.6 на 1000 живородени или 17 случая по данни на НСИ. Детската смъртност отразява в значителна степен социално-икономическото и здравно благополучие на региона и е един от най-информативните показатели за оценка на общественото здраве, въпреки сравнително малкият обем на наблюдаваното население в тази възраст.

Естественят прираст за областта през 2014 година е отрицателен -8.2 ‰, като за предходната 2013 година този показател е бил -6.9 ‰. Той е по-неблагоприятен от средния за страната (-5.7 ‰), което е трайна тенденция за областта.

Механичното движение на населението включва лицата, които са променили настоящия си адрес в рамките на страната и извън нея. По данни на НСИ през 2014 г. в преселванията между населените места в страната са участвали близо 121 135 души, а в област Велико Търново те са 4177 души.

Липсват точни данни за вътрешната и външна миграция в област Велико Търново, тъй като голяма част от мигриращите не променят адресната си регистрация, но ясно се очертава тенденция на обезлюдяване на малките населени места, на замиране на обществения живот там.

Увеличава се броят на населените места под 200 души, което подсказва, че не е далеч времето, когато тези места могат да бъдат заличени юридически от картата на България, защото тяхното население относително намалява.

В чисто икономически план намалението на населението по населени места и неговото застаряване прави неефективни много от предлаганите обществени услуги, в т.ч. социалните, медицинските и образователните услуги, както и осигуряването на достъп до тях. Това води до постепенното им преустановяване или до съществено затрудняване на достъпа до тях. За това свидетелстват особено данните за развитието на образованието в областта.

Като водещ проблем за по-малките населени места на областта е изведена миграцията на активното население към други райони на страната, в по-големите градове, в т.ч. и Велико Търново, както и емиграцията в чужбина. Причина за това е възможността за работа, която носи по-добри доходи и съответно по-добър стандарт за живот.

Извод: При положение, че не всички хора извършват промяна на настоящия си адрес, тези данни не отразяват реалната ситуация на вътрешната и външна миграция. Предполага се, че реалният брой на хората, които са напуснали населените места на областта е много по-висок.

Възрастовата структура на населението в областта показва постоянна тенденция към застаряване. Демографската картина за област Велико Търново, както и за цялата страна е неблагоприятна, населението застарява, както в резултат на естествените процеси на раждаемост и смъртност, така и в резултат на засилените миграционни процеси.

Данните за етническата структура на населението в България са от последното преброяване през 2011 година. При общ брой на населението в областта 258 494 души, като българи са се самоопределили 211 353 души (90,32%), като турци – 17 709 души (6,71 %) и 3 875 души (1,66 %) като роми (цигани). 1 145 души (0,49%) са посочили друга етническа принадлежност. 0,82% от населението на областта не се самоопределя, а 24 502 души при преброяването на са показали етническа принадлежност.

Данните за етническия състав са на база самоопределение и не отразяват реалното съотношение на етническите групи. Тези различия са най-изявени при ромската етническа група. Проучванията показват, че по редица причини голяма част от ромите са се самоопределили като българи или като турци.

Анализът на данните показва основните демографски проблеми в община Стражица, които имат пряко отношение към социалната политика и системата на социалните услуги:

- Отрицателен естествен прираст – по-ниски нива на раждаемост и по-високи нива на смъртност, в сравнение със средното равнище за страната;
- Застаряване на населението, особено в по-малките населени места от областта;
- Тенденция към миграция на активното население и прогресивно намаление на относителният дял на лицата в трудоспособна възраст.

Доходи и жизнен стандарт

В периода 2010-2014 г. се наблюдават определени тенденции в доходите на населението, които са свързани с протичане на икономическите процеси, повлияни през последните години и от икономическата криза. Основната част от доходите на домакинствата се формира от работна заплата, а втори основен източник са пенсиите. Другите източници на доходи на домакинствата (от натурално стопанство, от предприемаческа дейност и др.) са с малък дял.

Средната месечна работна заплата на наетите в област Велико Търново към средата на 2015 г. е 708 лв., което е с 9 лв. повече от средната за Северен Централен регион и представлява 81,57% от средната за страната заплата (868 лв.). Отрасловата структура на работната заплата на наетите лица показва, че в отрасловия социално-икономически комплекс с най-висок среден годишен размер на заплатата са отрасли “Финансови и застрахователни дейности”, “Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и газ” и “Държавно управление”. С най-ниски размери са заплатите в отрасли “Хотелиерство и ресторантьорство”, “Търговия и ремонт на автомобили и мотоциклети” и “Строителство”.

През последните години се наблюдава тенденция на повишаване на доходите на домакинствата в номинално изражение за областта, което е характерно и за страната. Въпреки това доходите на домакинствата за област Велико Търново са по-ниски от средните за страната.

Основни източници на доходи са работната заплата и пенсиите. Тенденция през последните години е увеличаване размерът на социалните плащания (обезщетения, пенсии, помощи, семейни добавки, стипендии). В социалните плащания основно място заемат пенсиите. Нарастването на социалните плащания в номинално изражение като цяло

се дължи главно на промените във възрастовата структура на населението на областта, увеличаването на броя на пенсионерите.

Съществуват различия в условията на живот между отделните общини на област Велико Търново, дължащи се на спецификата в развитието им. Определящо значение има икономическото развитие, но е важно и значението на социалните фактори. В основата на индекса на човешко развитие е концепцията за устойчивото развитие на човека. Представени са здравни, образователни и икономически индикатори за развитието. Равнопоставеността на тези индикатори означава, че въпреки водещото значение на доходите, важна роля за стандарта на живот като коригиращи фактори имат образованието и здравеопазването.

Извод: Доходите средно на лице от домакинството за област Велико Търново бележат растеж в номинални стойности, въпреки това те остават по-ниски от тези за страната, като за разглеждания период 2010-2014 г. темповете на растеж за областта изостават в сравнение с темповете на растеж в страната. Основни източници на доходи са работната заплата и пенсиите, като в структурата на доходите нараства дялът на тези от работна заплата и социални плащания. Сравнително висок е дялът на потребителските разходи за храна, консумативи (вода, електроенергия, горива за битови нужди) и транспорт.

Заетост и безработица

През 2013 г. наетите лица по трудово или служебно правоотношение са 67813 лица при 70493 наети лица през 2010 г. Разпределението на наетите лица по сектори на икономиката следва общата тенденция за страната.

За наблюдавания период най-голям брой наети лица е имало в преработващата промишленост, следван от заетите в сферата на търговията, ремонт на автомобили и мотоциклети. На фона на намаляващия брой наети лица през периода се откроява увеличението на наетите в селското, горско и рибно стопанство, както и в сферата на административни и спомагателни дейности.

Коефициентът на заетост (съотношение между броя на заетите лица и населението от 15 до 65 навършени години) за област Велико Търново през 2014 г. е 46,5%, стойност по-ниска от тази за страната – 48 %. Заетостта в градовете е по-висока в сравнение със селата.

Коефициентът на икономическа активност (лица на 15-64 навършени години) за областта през 2015 г. е 68,1% (69 % за страната).

За периода 2010-2014 г равнището на безработица в област Велико Търново се увеличава. Ако през 2010 г. то е било 9,23, то през 2014 г. е с 1,37 пункта повече и достига 10,6%. Тези стойности са с 0,1 пункт по-ниски от средното за страната – 10,7%.

Изразените диспропорции в икономическото развитие на отделните общини, обуславят и големите различия в безработицата между общините в областта. Най-ниска през 2014 г. тя е във Велико Търново (6%) и Лясковец (6,9%), а най-висока - в Златарица (42,3%) и Стражица (35,4%). През 2014 г. в 6 от общо 10 общини в областта равнището на безработица е със стойности над средните за страната (10,7%).

В структурата на безработица в областта процентът на безработните жени е относително постоянен. През 2014 г. те са 6171 лица (53,8%).

До 2013 г. от наблюдавания период (2010-2014) се отчита негативна тенденция за увеличаване дела на безработните младежи до 29 години - от 15,6% през 2010 г. до 18,1 през 2013 г., а през 2014 г. бележи спад до е 15,3%. Това до голяма степен се дължи на

осъществяването на редица национални програми и мерки за ограничаване на младежката безработица и повишаване квалификацията на младите хора.

При безработните лица над 50 години тенденцията е обратна. До 2013 г. делът им бележи спад от 43 % през 2010 до 39,5% през 2013 г., докато през 2014 отново бележи ръст и достига 41,5%.

Сред безработните лица най-голям е делът на лицата без професионална квалификация.

Основната цел на политиката на пазара на труда е увеличаване на заетостта и продължаване понижаването на безработицата чрез изпълнението на действия в посока подобряване на социално-икономическата среда и прилагане на активни програми и мерки на пазара на труда. Те целят социалноикономическа интеграция на безработните в неравностойно положение, чрез повишаване пригодността им за заетост, осигуряване на субсидирана заетост и подобряване услугите на пазара на труда.

От посочените данни могат да се направят следните **изводи** за състоянието на безработицата в община Стражица:

- ✓ През последните години в резултат от задълбочаващата се икономическа криза равнището на безработица бележи ръст, въпреки че стойностите са по-ниски от средните за страната;
- ✓ Големи са различията в равнището на безработица между общините в областта;
- ✓ Ниско е образователното равнище в преобладаваща част от регистрираните безработни;
- ✓ Висок е делът на безработните жени и лицата над 55 години;
- ✓ Висок е делът на продължително безработните лица;
- ✓ Отрицателния естествен приръст, по-големия темп на намаление на лицата в подтрудоспособна възраст и емиграционният поток са фактори, които оказват влияние в посока към застаряване на населението и влияят неблагоприятно върху пазара на труда.

Здравеопазване

Секторът е представен на областно ниво от структури към Министерството на здравеопазването (МЗ), Националната здравноосигурителна каса (НЗОК) и изпълнители на медицински услуги.

➤ **Първичната извънболнична медицинска помощ** се осъществява от амбулатории – индивидуални и групови практики за медицинска и дентална помощ.

Преобладават индивидуалните практики като форма на организация на работа. По този начин работят над 70%, както от ОПЛ, така и от лекарите по дентална медицина.

Населението на общината е застаряващо и с влошено здравословно състояние. По данни от личните лекари броят на възрастните с хронични заболявания е над 1600, а лицата с трайни увреждания са 910.

Водещи заболявания са тези на дихателната система, следвани от заболявания на органите на кръвообръщението и болести на нервната система.

Цялото население е обхванато от дентални заболявания- кариес, пародонтии.

Независимо от заявените принципи на достъпност и равнопоставеност на здравноосигурените лица при получаване на медицинска помощ и наличието на утвърдена

здравна карта, населението на малките и особено на отдалечените населени места среща трудности при осигуряването ѝ.

По данни на РЦЗ в община Стражица населението се обслужва от 7 общопрактикуващи лекари, като в с. Сушица, с.Ц. Извор,с. Виноград, с. Лозен, с. Бряговица общопрактикуващите лекари са с основен адрес в друга община.

В регистъра на лечебните заведения при РЦЗ са регистрирани трима лекари специалисти с адрес гр. Стражица – Вътрешни болести, Кардиология, Нервни болести. Регистрирани са и лекари по дентална медицина 4 в Стражица и един в с. Кесарево.

В град Стражица има и филиал на Спешна помощ. Най -близката болница се намира на 38 км. в град Горна Оряховица.

Според данните, непосредственият достъп до здравни услуги в част от населените места на община Стражица е силно ограничен и затруднен поради недостатъчна здравна инфраструктура, и все по-застаряващо население.

Извод: Наблюдава се концентриране на ОПЛ в големите населени места – центрове на общини, като голяма част от тях са избрани от пациенти от отдалечени села, разположени на голяма територия. Това е предпоставка за ненавременно оказване на медицинска помощ и създава неравнопоставеност и затруднен достъп до ОПЛ на селското население в сравнение с градското.. Създаването на групови практики в такива общини ще подобри качеството на медицинското обслужване и ще създаде възможност за 24-часово покритие на населението и оказване на спешна и неотложна помощ, която сега се осъществява от структури на ЦСМП.

➤ **Болнична медицинска помощ** в общината се осъществява от следните лечебни заведения:

МБАЛ „Св. Иван Рилски” Горна Оряховица – общинска болница, обслужва пряко общини Горна Оряховица, Лясковец и Стражица – население общо 69 329 души

- 1 специализирана болница държавна собственост

Държавна психиатрична болница – Церова кория – обслужва пациенти от региона, но приема и от други области

- 2 специализирани болници за рехабилитация:

„СБР–НК” ЕАД филиал Овча могила – държавна собственост, не е районирана, приема пациенти от цяла България

„СБРФРМ Димина”, с. Вонеща вода - частна собственост, приема пациенти от цяла България.

- 1 специализирана болница общинска собственост

„СБАЛПФЗ „Д-р Трейман” ЕООД Велико Търново, с областни функции, обслужва област Велико Търново с население общо 247 782 души

- 1 частна специализирана болница

СБАЛ по кардиология - Велико Търново – не е районирана, приема пациенти от област Велико Търново и съседни области (основно Търговище)

- **„Комплексен онкологичен център – Велико Търново” ЕООД**, с междуобластни функции - обслужва област Велико Търново и област Габрово с общо население 364 133 души.
- **„Център за психично здраве – Велико Търново” ЕООД**, с областни функции, обслужва област Велико Търново с население общо 247 782 души.
- **„Център за кожно-венерически заболявания – Велико Търново” ЕООД**, с областни функции, обслужва област Велико Търново с население общо 247 782 души.

Извод: Болниците извършват традиционните дейности за лечение на нуждаещи се от хоспитализация, но често те изпълняват и други функции, които изчерпват финансовите им ресурси. Някои лечебни заведения изпълняват социални функции, като грижи за терминални пациенти, дългосрочни медицински грижи и продължителна рехабилитация, тъй като в областта няма болница за долекуване, продължително лечение и рехабилитация (БДПЛР).

➤ **Спешна медицинска помощ**

Системата на спешна медицинска помощ се осъществява от филиал към **ЦСМП Велико Търново**, има и една линейка за обслужване на община Стражица.

Извод: Анализът на състоянието, организацията и дейността на системата за СМП показва редица съществени проблеми, които трябва да бъдат решени. Не е изпълнена целта за ясно дефиниране на функциите и задълженията на системата за спешна медицинска помощ. Поради затруднения в достъпа на пациентите до ОПЛ нараства търсенето на медицинска помощ в ЦСМП. За определен контингент от населението - с нарушени здравноосигурителни права, от етнически малцинства, социално-слаби и др., системата на спешната помощ се оказва удобна, а в някои случаи и единствена алтернатива за получаване на медицинска помощ.

Осигуреността с лекари (28,9 на 10 000 д.н.) и лекари по дентална медицина (8,5) в областта е по-ниска от средната за страната (през 2013 г. осигуреността с лекари в България е 39,9 на 10 000 д.н., а с лекари по дентална медицина - 10,0 на 10 000 д.н.). Броят на лекарите в областта намалява с 4% за периода от 2010 - 2014 г., като това намаление е съпроводено с нарастване на средната възраст на практикуващите лекари, поради което съществува опасност от недостиг на лекари през следващите години. Много по-тревожно е обаче намалението на броя на медицинските специалисти по здравни грижи в областта. За последните 5 години намалението е с около 23%. През 2014 г. осигуреността със специалисти по здравни грижи е 44,2 на 10 000 д.н., в сравнение с 2013 г., когато е 48,2, 2012 г. – 50,7 и 2011 г. - 53,5 на 10 000 д.н.

Образование

Секторът е представен от териториалните структури на Министерство на образованието и науката и от общинските и държавни училища, които формират училищната мрежа.

Регионалният инспекторат по образование към Министерство на образованието и науката (РИО на МОН) е териториален орган на МОН за управление и контрол на системата на народната просвета. Задача на РИО е да осигурява условията за функциониране и развитие на детските градини, училищата и обслужващите звена във Великотърновска област.

Към РИО на МОН функционира Екип за комплексно педагогическо оценяване (ЕКПО), ангажиран с децата със специални образователни потребности.

Ресурсен център за подпомагане интегрираното обучение и възпитание на деца и ученици със специални образователни потребности функционира като държавно обслужващо звено.

Общината има добре изградена училищна мрежа от 7 общообразователни училища и една професионална гимназия; НУ "Иван Вазов" с. Царски Извор, ОУ "Св. Св.Кирил и Методий" с.Асеново, ОУ "Св. Климент Охридски" с. Виноград, СОУ "Св. Климент Охридски" с. Камен, ОУ "Николай Райнов" с. Кесарево, НУ "Отец Паисий" с. Сушица, СОУ "Ангел Каралийчев" гр. Стражица, ПГ по транспорт "Васил Друмев" гр. Стражица, Общински детски комплекс гр. Стражица.

Училищата прилагат системата на делегиран бюджет.

Обучението в професионалните гимназии се извършва по следните специалности: автотранспортна техника, пътно-строителна техника, технология на облеклото.

В СОУ "Ангел Каралийчев" се извършва прием в профилирани паралелки по профил технологичен и хуманитарен.

В СОУ "Св. Климент Охридски" с. Камен се извършва прием в профилирани паралелки по профили селски туризъм, фермер, горско и ловно стопанство.

Сравнявайки последните три учебни години, се наблюдава минимален спад на отпадналите от училищата в областта деца, както следва – 2012/2013 г. отпаднали 163 деца, 2013/2014 г. – 169 деца, 2014/2015 г. – 134 деца. По данни посочени в Общинските анализи най-голям е относителният дял на децата от рискови групи /ромски произход/.

Причините за отпадане от училище могат да бъдат групирани, както следва:

- Икономически - ниски доходи на семействата, безработни родители, особено от селата без развита промишленост;
- Социални - родителска незаинтересованост, липса на контрол от страна на семейството, отрицателно въздействие от страна на средата, лоши битови условия, влияние на различни криминогенни фактори;
- Личностни - липса на мотивация за учене, негативно отношение към училището, трудности в общуването с учители и съученици.

Инфраструктурата на общото образование в общините (училищни сгради, брой класни стаи и учебни кабинети и др.) е с капацитет, отговарящ на броя на учениците. Както по отношение на предучилищната, така и на училищната инфраструктура необходимите мерки за оптимизация не следва да бъдат насочени към закриване, а към ремонт,

реконструкция, въвеждане на нови ИКТ в образованието, обновяване и ефикасно управление на материално-техническата база, въвеждане на мерки за енергийна ефективност и подобряване на достъпа на деца със специални образователни потребности, включително чрез създаване на подкрепяща архитектурна среда.

С цел привличане и задържане на децата в училище и подкрепа на родителите им, Общините в област Велико Търново чрез Дирекции „Образование, младежки дейности и спорт” са предприели следните мерки:

- ✓ Предоставяне на целодневно обучение и плод на всички деца от 1 до 5 клас;
- ✓ Осигуряване на безплатни учебници за всички деца до 7 клас;
- ✓ Предоставяне на транспорт за деца в задължителна училищна възраст до средищни и помощни училища;
- ✓ Осигуряване на безплатни учебници за 5-годишните и 6-годишните деца в детски градини;
- ✓ Създадена е стимулираща учебна среда за привличане на децата в училище чрез сформирани клубове по интереси по проект „Успех”.

През 2014 година са създадени допълнителни условия за създаване на стимулираща за децата среда в детските и учебни заведения чрез реализиране на Национална програма „С грижа за всеки ученик”. Това дава възможност всички деца навършили необходимата възраст да бъдат обхванати от образователната система. През последните три години не се наблюдава намаляване броя на необхванатите деца на областно ниво.

Равният достъп до образование за всички деца, независимо от техния социален статус, етнос и специфични потребности е от ключово значение за превенция на бедността и социалното изключване. Посочените данни говорят за почти максимално обхващане на децата в образователната система.

Изводи: Необходимо е обвързване на МКБППМН и училищните комисии с родители и деца относно превенция за ранното отпадане от училище. Наложително е провеждане на превантивна работа в училищата за борба с наркоманиите, алкохолизма, тютюнопушенето и ранните бракове. Необходимо е провеждане на специализирани обучения за учители, разработване и прилагане на съвременни методики за работа с деца и ученици от етническите малцинства. За предотвратяване на детската агресия сред подрастващите е необходимо към всички училища да бъдат назначени психолози, които да работят целогодишно с децата, проявяващи агресия. Липсва заинтересованост и мотивация на бизнеса за предоставяне на стажове и възможност за практическо обучение на учащите. Налице е необходимост от мотивация на учениците чрез създаване на клубове по интереси и извънкласни занимания, насочени към развитие на индивидуалността и таланта.

Жилищни условия

Стражица и засегнатите села жилищния фонд е възстановен. В града са изградени жилищни кооперации и самостоятелни къщи. Жилищната площ на човек от населението е с по-високи нива в сравнение с областта и страната. Според материала на външните стени най-голям е дела на жилищните сгради с тухлени стени следвани от стомано-бетонни и

други, характерно и за областта и страната. По форма на собственост най-много са сградите на физически лица, следвани от тези които са общински и държавни, а най-малко са на юридически лица. По броя на стаите най-голям е броя на тристайните жилища, а средния брой лица на едно жилище е по-нисък отколкото в областта и страната. Съществуващите панелни сгради ще имат нужда от саниране и рехабилитация. Този проблем ще окаже дългосрочно въздействие като се имат предвид скромните възможности на собствениците на жилища да ги обновят.

Община Стражица разполага с резервни жилища 3 бр., ведомствени жилища 7 бр., жилища под наем 73 бр., жилища за продажба 49 или общо 138 бр. Има картотекирани 30 лица и семейства, чакащи за настаняване, от които няма такива с остри жилищни нужди. В града всички жилища са в регулация, повечето улици са асфалтирани, имат ел. захранване и Вик. В селата жилищата имат ел. захранване и Вик, но повечето улици не са асфалтирани.

Обособени квартали на уязвими етнически малцинства

- в гр. Стражица квартали на уязвими етнически малцинства са кв. 156 и кв.158 - жилища панелни блокове и кв. 9 и кв.10 - самостоятелни къщи – същите са в регулация има ел.захранване и Вик, улиците за достъп са асфалтирани. По-голямата част от жилищата са общинска собственост и в тях са настанени лица от уязвими етнически малцинства. Проблемите са ниска събираемост на наемите, нередовно изплащане на разходите за ел. енергия и вода, безстопанствено отношение към общинската собственост и замърсяване на междублоковите пространства.

- В селата Асеново, Царски Извор, Виноград, които са с висока концентрация на уязвими етнически малцинства кварталите са в регулация, с осигурено водоснабдяване и електрозахранване, но няма изградена канализация, голяма част от улиците не са асфалтирани и често се образуват нерегламентирани сметища.

2.2. Идентифицирани рискови групи и потребности

От голямо значение за формиране на рисковите групи са доходите, структурата на семейството, наличие на член от семейството с увреждане или тежък здравословен проблем и не на последно място е изолираността на населеното място.

Структура на семейството

Структурата и броят на членовете на семейството, както и разпределението на разходите между тях са от съществено значение за формиране на рисковите групи. Структурата на семейството е допълнителен фактор и поради факта, че повечето хора със социални проблеми разчитат на близките си, тъй като социалното подпомагане и услугите не решават поставените пред тях проблеми и не компенсират рисковете, пред които са изправени.

По отношение на структурата на семействата в риск могат да се оформят следните групи:

- ✓ Многодетни семейства;
- ✓ Непълни семейства – родители, които сами отглеждат децата си, самотни хора с увреждания и самотни възрастни хора.

Увреждане или тежък здравословен проблем на член от семейството

Липсата на подходящи алтернативи за заетост за хора с увреждания поставя в неравностойно положение семействата им по отношение на източниците на доходи и покриване на нуждите. Ако състоянието на партньора/родителя изисква един от трудоспособните членове на семейството да полага грижи в ежедневието, това води до допълнително задълбочаване на проблемите, свързани с доходите. В тази връзка се оформят следните групи:

- ✓ Семейства, в чийто състав има човек с увреждане или с тежък здравословен проблем и недостатъчни доходи;
- ✓ Семейства с безработен член, непълни семейства с родители в пенсионна възраст.

Изолираност на населеното място

Услугата „Домашен социален патронаж“ не достигат до всички нуждаещи се потребители, жители на някои по-отдалечени села в общината. Част от селата са слабо населени и в много случаи е невъзможно да се обхванат домовете на потребителите в зимния сезон. По този начин в общината се обособяват групи на физически изолирани стари хора. В голяма част от селата не са достъпни форми на социални услуги и подпомагане. Старите хора са изолирани и разчитат само на партньора си, най-близките съседи и семейството.

Изолираността на населеното място формира като група в риск:

- ✓ Старите хора в селата със специален фокус върху самотните стари хора, живеещи в отдалечени села;
- ✓ Семействата без /с ниски доходи.

Принадлежност към етнически малцинства

В ромските общности са налице различни фактори, пораждащи се от бедността - ранно отпадане от училище, ниско образование и/или липсваща професионална квалификация на голяма част от жителите, трайна безработица и липса на трудови навици за част от тях, ограничена възможност за заетост, лоши битови условия. Това формира като рискова групата на общностите в неравностойно положение и уязвимите лица.

В резултат от анализа на рисковите фактори са обособени няколко ключови рискови групи, които са обект на въздействието от страна на Областната стратегия за развитие на социалните услуги 2016-2020 г.

❖ Деца в риск:

Деца, отглеждани извън биологичното семейство:

- Деца, изоставени на ниво родилен дом;
- Деца, настанени в специализирани институции;
- Деца, отглеждани в приемни семейства и при близки и роднини;
- Деца, настанени в резидентен тип на грижа.

Деца, отглеждани в семейството:

- Деца, с увреждания, отглеждани в семейна среда;
- Осиновени деца, отглеждани в семейна среда;
- Деца, отглеждани в семейства в риск – многодетни и непълни семейства, семейства с безработни родители, семейства със здравословни и други проблеми, семейства, живеещи в лоши битови условия, семейства упражняващи насилие или negliжираност спрямо децата, семейства от етнически общности в неравностойно социално положение, семейства в бедност, семейства с липса на жилище или в лоши жилищни условия, дисфункционални семейства;
- Деца в риск от отпадане от училище, отпаднали и нередовно посещаващи училище;
- Деца, жертва на насилие и трафик;
- Деца с проблемно поведение – с противоправно поведение, противообществени прояви, деца живеещи на улицата, деца, извършили насилие;
- Други деца в риск: деца, жертви на насилие, деца с проблемно поведение, деца, получили полицейска закрила.

❖ **Възрастни с увреждания**

- Възрастни с увреждания, настанени в специализирани институции;
- Възрастни с увреждания, живеещи в отдалечени села;
- Възрастни с увреждания в общността.

❖ **Стари хора**

- Стари хора, настанени в специализирани институции;
- Самотни стари хора живеещи в отдалечени населени места;
- Самотни стари хора, ползващи социални услуги в общността.

❖ **Уязвими хора и общности в неравностойно положение**

- Непълнолетни и млади родители и самотни майки;
- Хора с основно и по-ниско образование – с фокус: младежи с основно образование и напуснали рано училище; възрастни с основно образование, представители на етнически общности в неравностойно положение;
- Безработни с фокус: младежи, възрастни над 55 години, хора с увреждания, хора с основно и по-ниско образование;
- Етнически общности в неравностойно положение;
- Семейства в бедност.

2.2.1. Деца в риск

- Деца в риск, отглеждани извън семейството

❖ **Деца, изоставени на ниво родилен дом**

За периода 2012 г. – 2014 г. в областта са изоставени общо 125 деца: 61 през 2012 г., 33 деца през 2013 г. и 31 деца през 2014 г., което показва тенденция на намаляване броя на изоставените деца през последните две години почти два пъти.

Свързани групи в риск: непълнолетни майки и самотни майки; многодетни семейства, млади майки от ромски произход, рано отпаднали от системата на образованието; непълни семейства.

❖ **Деца, настанени в специализирани институции**

Дом за деца лишени от родителски грижи гр. Стражица /ДДЛРГ/- През месец Март в дома са настанени 21 деца, повечето от които са от общината, има от областта и малък брой са от други населени места. Съгласно получени до момента справки през май-юни 2010г. от дирекции „Социално подпомагане“ има 15 деца от нашата община настанени в социални институции в други общини. Материално техническата база е обновена през 2010г., битовите условия са много добри и дома разполага с квалифицирани специалисти. Съгласно плана за реформиране на дома се предвижда да се разкрийт три центъра за настаняване от семеен тип за което общината разполага с материална база и квалифициран персонал

❖ **Деца, настанени в СУ от резидентен тип**

Център за настаняване от семеен тип гр. Стражица /ЦНСТ/ - услугата е разкрита по проект финансиран по ФАР през 2009г. и от 01.01.2010г. е делегирана държавна дейност. Капацитетът е девет места и е запълнен. Има осигурена отлична материално – техническа база и среда близка до семейната. Услугата е нова, съобразена със всички стандарти и критерии за предоставяне на социални услуги и следва да продължи нейното предоставяне.

❖ **Деца, отглеждани в приемни семейства и при близки и роднини**

Настаняването на деца при роднини и близки е една от формите на споделена грижа в рамките на разширеното семейство и намира широко приложение през последните години.

Общият брой на настанените деца в семейства на роднини и близки за 2007 г. е 7 деца, за 2008 год. 5 деца и за 2009 год. 12 деца, чиито случаи са преминали през ОЗД и е наложена мярка за закрила. При тези деца е необходима подкрепа на хората, които са поели грижа за отглеждане на децата, вместо техните биологични родители. Проблемите се отнасят също до потребностите на децата да получават адекватни грижи и до потребностите на роднините и близките да бъдат подкрепени при предоставяне на грижите за настанените при тях деца.

”.

- Деца в риск, отглеждани в семейна среда

❖ **Деца с увреждания, отглеждани в семейна среда**

По данни на ДСП в областта към 31.12.2014 г. са регистрирани 610 деца с увреждания. Сравнителният анализ показва, че броят на тази рискована група се е увеличил с почти 100% от 2010 година насам, когато регистрираните деца с увреждания са 331.

В община Стражица има Дневен център за деца и младежи с увреждания.

Семействата на всички деца с увреждане се нуждаят от подкрепа за отглеждане на децата, като тази необходимост се проявява при **следните свързани групи в риск**:

- Самотни майки;
- Семейства, в които единият партньор е личен асистент;
- Многодетни семейства с деца с увреждане.
- Приемни семейства.
- В общината работи и Център за социална рехабилитация и интеграция, който предлага логопедична помощ, медицинска рехабилитация психологична помощ, социална рехабилитация и др

През 2014 година на територията на общината е разкрита и нова социална услуга, подкрепяща тази рискова група - Център за ранна интервенция на уврежданията, която предоставя индивидуална педагогическа подкрепа за деца с увреждания и консултира семейства по посока формиране и развитие на родителски умения.

Услугата „Личен асистент” обслужва много малък брой деца с увреждания от общия брой потребители.

Анализът на данните показва, че тази рискова група е сред най-големите в общината и продължава да нараства, но няма изграден капацитет, достатъчен да задоволи потребностите ѝ, включително и по отношение на свързаните групи в риск – семействата на деца с увреждания. Услугите в общността, подкрепящи тази група са неравномерно разпределени в общината, в които има по-голяма потребност няма достатъчно услуги, подкрепящи децата с увреждания и техните семейства, а в общини с по-малък брой деца с увреждания има по-голям капацитет услуги, отколкото е необходим.

❖ **Осиновени деца, отглеждани в семейна среда:**

Семействата с осиновено дете се нуждаят от психологическа помощ и подкрепа за отглеждане и възпитание на децата. Сравнителният анализ показва, че броят на осиновяванията в общината е постоянна величина и няма съществени увеличения или намаления при реализирането на тази мярка.

❖ **Деца, отглеждани в семейства в риск**

- **Деца в непълни семейства**

Сравнителният анализ на данните показва, че броят на децата, отглеждани в непълни семейства и самотни родители за 2014 г. е 3805, което в сравнение с 2010 година, когато настанените са били 3739, сочи леко увеличение на тази рискова група. Тези данни обхващат само семействата, получаващи помощи по чл. 7 и не обхващат всички непълни семейства, както и семействата с родители, които са заминали за чужбина и са оставили децата си за отглеждане от близки и роднини. Поради този факт броят на тази рискова група вероятно е много по-голям.

- **Деца в многодетни семейства**

Броят на тази рискова група по данни на ДСП е 1086 за 2014 г., което е четири пъти и половина повече, отколкото през 2010г., когато са били 226 такива случаи.

- Деца в риск от отпадане от училище, отпаднали и нередовно посещаващи училище

Общият брой на децата, отпаднали или необхванати в училище за цялата община в периода 2013 – 2015 година, като отпадналите са 30 деца.

- Деца, жертви на насилие и трафик

Един от основните проблеми по отношение на работата с децата, жертви на насилие, е доказване на деянието. Насилието, се доказва трудно. Все още специалистите трудно разпознават белезите на насилие по отношение на конкретен случай, особено при работа с малцинствени общности.

По отношение на децата, които са жертва на трафик, много често те биват връщани в същата рискова среда, ако не бъде доказано участието в трафика на техни родители или близки. В резултат на това се случва да се повтори извеждането на детето в чужбина със същата цел - проституиране или кражби

- Деца с проблемно поведение – с противоправно поведение, противообществени прояви, деца живеещи на улицата, деца, извършили насилие

Много често проблемите при децата са провокирани от проблеми, свързани с родителския капацитет и липсата на услуги за подкрепа на родителите. Голяма част от случаите са деца с проблеми в училище. В тази връзка, има недостиг на услугите, предлагащи превенция на отпадането от училище, подкрепа в образователния процес и повишаване на мотивацията на децата да учат. Висок е броят на децата извършили кражби, има и деца извършили насилие

Няма и добре изградени междуинституционални механизми между социалните услуги в общността, ЦОП и училищната мрежа, с които да работят заедно по превенция на противоправното поведение. Няма и единна система, която да регистрира всички такива случаи, освен в ДСП и Детска педагогическа стая. Липсват данни, които да регистрират всички случаи на насилие в образователната система. Затова истинският брой на тази рискова група вероятно е много по-голям.

Свързани групи в риск:

- Родители с основно и по-ниско образование;
- Семейства с безработни родители;
- Семейства със здравословни и други проблеми;
- Семейства, живеещи в лоши битови условия;
- Семейства упражняващи насилие или negliжираност спрямо децата;
- Семейства от етнически общности в неравностойно социално положение;
- Семейства в бедност и семейства с липса на жилище или в лоши жилищни условия;
- Дисфункционални семейства.

Етническата структура

Анализът на данните за етническия произход на различните рискови групи показва следното:

- В специализираните институции преобладават деца от ромски и друг етнически произход - 90% от децата, отглеждани в ДДЛРГ гр. Стражица са от ромски и друг етнически произход.
- В резидентни услуги ЦНСТДМ 70% от потребителите също са от ромски и друг етнически произход. В Дневните центрове за деца с увреждания 63 % от потребителите от ромски етнически произход;
- В ЦСРИ работещи с деца с увреждания 85% от всички потребители са от български етнически произход;
- В ЦОП около 60% от потребителите са от български произход.

Семейства

Социално–битовите проблеми на родителите (липса на жилище, липса или ниски доходи, многодетни семейства) предполагат обективни трудности при отглеждане на децата. Специфичен проблем за децата от семейства в неравностойно положение е ниското качество на живот и влошения социално-психологически климат в семействата. Помощите за безработни не могат да компенсират цялостния проблем на семействата в риск. Невъзможността за справяне със ситуацията е предпоставка за явления като стрес, депресия, домашно насилие, разпадане на семействата, изоставяне на деца и др., които водят до редица други неблагоприятни последици.

Необходимо е по-активно включване на услуги, насочени към развитие на родителския капацитет и целенасочена работа със семейства. Данните показват, че мнозинството от рисковите групи, с които всички социални услуги на територията на областта работят, са деца и много по-малка част са родители и семейства.

2.2.2. Възрастни с увреждания

Наличието на увреждане поражда сериозен риск от социално изключване, независимо от възрастта. Това са хора в трудоспособна възраст с тежки увреждания и хора в надтрудоспособна възраст, които вследствие на възрастта и заболяванията са придобили увреждания.

Основните проблеми на тази група са:

- Липса на достъпна архитектурна среда;
- Липса на алтернативни форми за заетост, съобразени за хората с увреждания;
- Ниски и недостатъчни доходи – за повечето основният източник на доход е пенсията за инвалидност;
- Когато член на разширеното семейство е засегнат от безработица или е в пенсионна възраст, домакинството изпада в ситуация на криза;

- Необходимост от подкрепа при поддържане на жилището – физическа невъзможност за извършване на ремонтни работи и поддръжка на жилището, липса на средства за ремонт;
- Нужда от помощ при поддържане на домакинството, плащане на сметки и др.;
- Част от хората с увреждания имат повече от едно заболяване и в тази връзка ниските доходи са причина за ограничаване на достъпа до лечение и съответно за хронично влошаване на здравословното състояние;
- Нужда от социализация, развлечения, общуване и контакти.

В групата на хората с увреждания могат да се обособят **няколко специфични групи**, които имат нужда от диференцирана подкрепа:

- Хора с повече от едно хронично заболяване, даващо степен на инвалидност;
- Самотни възрастни хора с увреждания;
- Хора с увреждания, които имат нужда от придружител, подкрепа във всекидневния живот.

В община Стражица има регистрирани 7% хора с увреждания.

По отношение на видовете увреждания най-голям е броят на лицата с физически увреждания – 52,32%, следвани от лицата с множествени увреждания – 38,97%, лицата с психични разстройства – 3,93% и с умствена изостаналост – 4,78%. Въпреки по-малкият брой на лицата с умствена изостаналост и на лицата с психични разстройства, те са най-рисковите целеви групи от гледна точка на възможността да живеят самостоятелно в семейна среда. Лицата с физически и множествени увреждания, въпреки големия брой, имат по-добра възможност за подкрепа, чрез социални услуги в семейна среда и други съпътстващи услуги в общността.

❖ **Възрастни хора с увреждания, които ползват социални услуги в общността и резидентен тип.**

Деинституционализацията на лицата, настанени в специализирани институции, понастоящем се реализира посредством предоставяне на социални услуги в общността, т.е. услуги, предоставяни в семейна среда или в близка до семейната среда, които оказват подкрепа за пълноценна социална интеграция на нуждаещите се лица.

За осъществяване на действителна деинституционализация е изградена мрежа от различни типове услуги в общността, които служат като алтернатива на настаняването в специализирани институции. Всички тези услуги са насочени към повишаване на качеството на живот на възрастните хора, като се съблюдава принципът за независим живот в семейната среда или в близост до нея. Услугите, отличаващи се с домашна атмосфера, биват съобразявани с индивидуалните потребности, желания и условия на живот на всеки възрастен човек, като в предоставянето им могат да бъдат ангажирани освен роднините, и съседи и приятели на възрастните хора.

- **Възрастни хора с увреждания, ползващи социални услуги от резидентен тип**

В Община Стражица функционират две защитени жилища: Защитено жилище за хора с физически увреждания с капацитет 10 места и Защитено жилище за хора с умствена изостаналост с капацитет 8 места.

➤ **Възрастни хора с увреждания, ползващи социални услуги в общността**

Функциониращите социални услуги в общността за възрастни хора с увреждания са ЦСРИ с капацитет 50 места.

В социалната услуга „Личен асистент” по Проект „Нови възможности за грижа” към ОП„РЧР” са обхванати общо 57 лица с увреждания, а по „Личен асистент” към НП„АХУ” - 20 лица.

❖ **Възрастни хора с увреждания в отдалечени населени места**

За групата на хора с увреждания в отдалечените села важи в много по-голяма степен изолираността от социални услуги.

Планирането на мобилни услуги за тях изисква да се проучи вида на заболяванията им и да се установи броя на възрастни хора с увреждания по малките населени места.

2.2.3. Стари хора

Възрастовата структура на населението в община Стражица показва тенденция на увеличаване на хората на възраст над 60 години. Много от тях са с ниски пенсии, които са недостатъчни за покриване на ежедневните им нужди. В даден момент те стават неспособни да се самообслужват и са принудени да потърсят алтернативна социална услуга.

❖ **Стари хора, настанени в специализирани институции**

Данните от демографския анализ сочат, че поради застаряване на населението се увеличава броя на старите хора, чакащи за настаняване в този тип институции. На територията на област Велико Търново съществуват пет специализирани институции за стари хора с държавно финансиране и един частен Дом за стари хора в с. Драгижево, общ. Лясковец.

- Дом за стари хора „Венета Ботева” гр. В.Търново с капацитет 130 места;
- Дом за стари хора „Св.Иван Рилски” с.Балван, с капацитет 20 места;
- Дом за стари хора „Мария Луиза” гр. Свищов с капацитет 125;
- Дом за стари хора, с. Караисен с капацитет 35;
- Дом за стари хора „Донка Паприкова”, гр. Златарица с капацитет 26;
- Дом за стари хора „Стара планина”, с. Драгижево, общ.Лясковец, с капацитет 60 места.

Наличието на тези домове създава алтернатива за адекватна грижа за старите хора, за които са изчерпани възможностите за оставане в семейна среда. Осигурява се грижа,

достъп до медицински услуги, възможност за рехабилитация, социални контакти, спокойствие и сигурност.

❖ Самотни стари хора, живеещи в отдалечени райони

Голям е броят на самотноживеещите хора в община Стражица. Преобладаващата част от селата извън общинския център са обитавани основно от хора в пенсионна възраст.

Комуникационните връзки между общинския център и отдалечените населени места са проблем за осигуряване на равнопоставен достъп до социални услуги. Потребностите, които имат самотните хора са следните:

- Подкрепа за ежедневните грижи в дома;
- Осигурен достъп до аптеки и помощ при закупуване на лекарства;
- Достъп до медицинска помощ и здравни услуги;
- Осигуряване на социални контакти и психо-социална подкрепа;
- Компенсиране на изолираността от достъп до социални и здравни услуги на малките населени места в селските райони;
- Създаване на възможности за обгрижване, рехабилитация, подкрепа и социализация.

За осигуряване на социални контакти и психо-социална подкрепа на възрастните хора се осъществява в разкрити Клубове на пенсионера и инвалида, които спомагат за намаляне риска от изолация. Като основна нужда се очертава подкрепата за ежедневни грижи в дома – помощ при самообслужване, поддържане на хигиена, пазаруване, придружаване, готвене. Към момента задоволяването на тези потребности се осигурява със социалните услуги: Домашен социален патронаж, Център за почасови услуги и услугата „Личен асистент”.

❖ Стари хора, ползващи социални услуги в общността

Социалните услуги в общността услуги от резидентен тип и почасови услуги в общността.

➤ **Стари хора, ползващи социални услуги от резидентен тип**

Социалните услуги от резидентен тип подпомагат задоволяването на потребността от грижа, достъп до медицинско обслужване, осигуряване на социални контакти и организиране на свободното време според индивидуалните интереси на старите хора.

В община Стражица към момента няма разкрити такива услуги.

➤ **Стари хора, ползващи социални услуги в общността**

Социални услуги в общността за стари хора в община Стражица са: Домашен социален патронаж, Център за предоставяне на почасови услуги, социалната услуга „Личен асистент” по НП „АХУ”, Домашен помощник, „Личен асистент” по ОПРЧР, клубове на пенсионера и инвалида.

Социалните услуги се предоставя на много добро ниво и задоволява потребностите на нуждаещите се потребители от такъв тип подкрепа.

През 2013 г. по Проект „Помощ в дома” към ОП„РЧР” беше разкрито „Звена за услуги в домашна среда”. За предоставянето на този вид социална подкрепа бяха назначени 30 домашни санитарки и обслужваха 190 потребителя.

Най-търсена е социалната услуга „Личен асистент”, която дава възможност за относително самостоятелно съществуване на старите хора в обичайната им семейна среда. Наблюдава се запазване броя на обслужваните лица по НП „АХУ”, въпреки по-голямият брой потребители, нуждаещи се от такъв тип грижа. В много от случаите, кандидатите за лични асистенти не отговарят на изискванията, заложили по Програмата. Недостатъкът е, и че предоставяната подкрепа зависи от отпускания финансов ресурс, а не от наличните потребности в общините.

Клубовете на пенсионера и инвалида са социални услуги в общността, които имат за цел да съдействат за поддържане на социалните контакти, социалната интеграция и жизнен стандарт на пенсионерите и инвалидите в областта. Средствата за издръжка се осигуряват от общинските бюджети.

2.3. Изводи за състоянието на мрежата от услуги в общината

Проучването на ситуацията в Община Стражица е фокусирано върху нуждите от социални услуги, разглеждани в общия контекст на социо-икономическите проблеми, политики и мерки за социално включване на уязвимите общности и групи от населението в общината. Обхватът на темите на проучването включва широк кръг социо-икономически проблеми, демографски тенденции, общо състояние на сектора социални услуги в областта, като достъп, капацитет, човешки ресурси и качество на наличните услуги.

Обобщените изводи от анализа на ситуацията и събраните конкретни данни са основа за адекватното планиране на капацитета на социалните услуги и за избора на тяхната форма – начин на осигуряване на достъп и достигане до клиентите, обслужващи едно или няколко населени места в общината, както и за разработване на „смесени” услуги. Препоръките са съобразени и с нагласите и очакванията, както на различните участници в предоставянето на услугите, така и на настоящите и потенциалните ползватели - рискови групи и индивиди, за които са предназначени социалните услуги и мерки за социално включване.

- ✓ В резултат на отрицателните демографски тенденции се наблюдава трайно застаряване на населението в областта и особено в малките общини.
- ✓ В чисто икономически план намалението на активното население по населени места и общото застаряване прави особено необходими всички от предлаганите социални услуги, както и осигуряването на по-широк достъп на нуждаещите се до тях.
- ✓ В определени етнически групи се наблюдава увеличаване на ражданията на деца в многодетни и проблемни семейства, както и от непълнолетни майки.

- ✓ Наблюдават се неблагоприятни тенденции във възрастовата и образователна структура на работната сила. Доминиращ брой регистрирани безработни без специалност и ниско образование.
- ✓ Необходимо е да се предприемат решаващи мерки за разкриване на нови работни места в малките населени места или за подобряване на пътната и съобщителна инфраструктура, за да се улесни достъпът до работни места в други населени места като се запази родното място като място за живеене.
- ✓ В общината се наблюдава увеличаване броя на хората в трудоспособна възраст с трайни увреждания, дължащи се на социално значими заболявания (онкологични, психични, заболявания на сърдечно-съдовата система), за които в настоящия момент липсват адекватни услуги в т.ч. и социални.

2.3.1. Общи изводи за услугите за деца

В периода 2010-2015 година Община Стражица се регистрира значително развитие на социалните услуги за деца в риск. Изградени са услуги в общността и резидентен тип, процесът на деинституционализация се реализира успешно и сравнителният анализ показва, че за изминалия период се е разширил обхвата на услугите, насочени към рискови групи деца и техните семейства.

След направения анализ на рисковите групи и съществуващи услуги, са изведени следните изводи и препоръки:

- Услугите, предоставящи ранна превенция на изоставянето на деца от 0 до 3 години, се предоставят про проект. Липсват и услуги за ранна интервенция и работа с майки на ниво родилен дом - няма нито едно «Звено Майка и бебе», нито Кризисни и други центрове и услуги за семейно настаняване, и работа с майки по превенция на изоставянето и ранна бременност; работа с непълнолетни майки, малцинствени групи, които са най-рискови в това отношение.
- Липсва услугата „Спешен прием за деца в риск”.
- Подобряване взаимодействието между институциите в работата с всички рискови групи – по-активното включване на образователните институции в процеса на превенция на агресията, противообществените прояви, децата с увреждания и отпадането от училище. Идентифицирана е липса на достатъчно специализирани кадри в училищата, които да работят в тази насока и в екип със специалистите на ЦОП, ЦСРИ, ОЗД, Дневни центрове и други услуги в общността. По-активно включване и на здравните институции на ниво родилен дом по превенция на изоставянето.
- Необходимо изграждане и повишаване капацитета на услуги в общността по превенция на насилието и резидентни услуги за деца, жертви на насилие и трафик.

- Изведените данни показват и недостиг на финансови средства за обезпечаване на резидентните услуги като цяло.
- Увеличаване броя на доставчици от НПО на социални услуги за деца. Анализът показва, че услугите, предоставяни от НПО с по-малък ресурс обезпечават повече рискови групи.

2.3.2. Изводи за социалните услуги за възрастни хора с увреждания и за стари хора

От общинския анализ, се очертават една положителна картина за общото състояние на качеството на социални услуги за възрастни в Община Стражица.

- На територията община Стражица са разкрити и успешно функционират две защитени жилища и ЦСРИ.

- В действащите СУ са налице основните елементи от изискуемата материална инфраструктура за гарантиране на нормални битови условия, като достатъчен брой помещения за потребителите и персонала. В голяма част на материалните бази, през анализираният период са извършени ремонтни дейности. Общината е доставчик на социални услуги и е положили усилия да инвестират в реновирането и на базови елементи – покриви, дограми, топлоизолация и други;

- Домашния социален патронаж, е с капацитет от 100 места и покрива в известна степен потребността от храна и социални контакти на застаряващото население. Към него е разкрито Център за предоставяне на почасови услуги финансиран по ОПРЧР. Предлаганите алтернативни социални услуги на територията не обхващат широк кръг от рискови групи и са недостатъчни, да задоволят потребностите на възрастните и хората с увреждания и семейна среда;

- Факта, че на територията на общината няма разкрит Дневен център за възрастни хора, потребители на Дневния център за деца и младежи с увреждания, ще останат без подкрепяща специализирана грижа;

- В помощ на възрастните и лицата с увреждания над 18 години има разкритият Център за социална рехабилитация и интеграция., Не се предлагат услуги за лица с психични разстройства и интелектуални затруднения.

- Социалната услуга „Личен асистент“ по ОП „РЧР“, функционираща в общината обхваща 57 възрастни и деца с увреждания, а „Личен асистент“ по НП„АХУ“-20 деца и лица, чийто брой се оказва твърде недостатъчен да покрие реалните потребности на нуждаещите се;

- Основен проблем в системата на социалните услуги, особено за тези предоставящи грижи за хора с увреждания, е липсата на добре мотивирани специалисти да работят в тях. Голямо текучество, недостатъчна квалификация, породени от ниско заплащане, в съчетание със специфичните нужди на целевата група и произтичащите от

това отговорности, както и пътуване до работното място, разходите за което са частично поети.

➤ Липсват услуги за палеативни грижи за възрастни хора, които да осигуряват грижи и поддържащо лечение на терминално болни във финална фаза на живота.

2.3.3. Общи препоръки относно развитието на социалните услуги в община Стражица

- Необходимо е да се развият иновативни услуги за деца в общността.
- Необходимо е изграждането на механизми на междусекторно партньорство между институциите за използване на техните ресурси в подкрепа на семействата при преодоляване на бедността и социалната изолация;
- Увеличаване броя на приемните семейства и доставчиците на услугата «Приемна грижа». Повишаване качеството на услугата приемна грижа, повишаване капацитета на приемните родители и прецизен подбор на кандидат – приемни родители;
- Повишаване капацитета и услугите за родители на деца с увреждания;
- Повишаване стандартите за финансиране на социалните услуги – направеният анализ и изведените данни показват, че повечето услуги на територията на общината са затруднени да ангажират достатъчно квалифициран персонал, т.к. трудът им не е достатъчно заплатен, поради ниския стандарт на финансиране. Недостатъчното обезпечаване с кадри и специалисти води до понижаване качеството на предоставяната грижа и услуга;
- Премахване на институционалния модел на грижа за възрастните хора и хората с увреждания чрез развитие на услуги за дългосрочна грижа и междусекторни услуги в семейна, или близка до семейната среда за хора, зависими от грижите на професионалисти; осигуряване на комплексна подкрепа на семействата, които полагат грижи за хора с увреждания и възрастни хора чрез развиване на форми на социални услуги в подкрепа на зависими членове на семейството, спомагащи и за трудовата реализация на лицата, полагащи грижи за тях;
- Индивидуализиран процес на оценка на потребностите от интегрирани услуги по функции и по интензивност трябва да включва детайлно проучване на особеностите на лицето, на социалното му обкръжение и предоставяната от близките му подкрепа;
- Индивидуален избор на дейностите за подкрепа – потребителят да има правото да избира вида и степента на подкрепа, която да съответства на начина на живот и увреждането, и активно да се включва в избора и прецизирането на продължителността и интензивността на различните дейности за подкрепа;

- Необходимо е постигане на устойчивост на предлаганите услуги в общността, финансирани по различни национални/европейски програми. Създадените и установени форми на социална подкрепа в общността като „Личен асистент“, „Социален асистент“, „Домашен помощник“ все още са зависими от отпускания финансов ресурс, а не от наличните потребности в общините;
- Да се подобри капацитета и взаимодействието при реализирането на комплексни услуги в сферата на образованието, здравеопазването, спорта, заетостта и социалните услуги при постигане на общи цели за социално включване;
- Необходимо е да се организират регулярни информационни кампании във връзка с представяне и осведомяване на широката общественост за видовете, целите и целевите групи, към които са насочени социалните услуги.

Раздел Б: Стратегия за развитие на социалните услуги

3. Визия и цели

3.1. Визия

Община Стражица – община с достъпни, разнообразни и качествени социални услуги, даващи възможност за социална интеграция и пълноценен живот на всички лица и групи в риск.

Създаването и приемането на Общинска стратегия за социални услуги в община Стражица изразява стремежа за развиването на модерна социална политика. Тази стратегия предвижда изградена мрежа от достъпни и качествени социални услуги, осигуряваща възможност за повишаване качеството на живот на всички деца и лица, попаднали или живеещи в риск, чрез предоставяне на пълноценна грижа за създаване на условия за реално включване.

Чрез общинската стратегия община Стражица се присъединява и към европейските принципи на хуманност и солидарност, като осигурява достъпни и качествени социални услуги, интеграция на общности и индивиди, пълноценна реализация и грижа за хората от рисковите групи.

3.2. Ценности и принципи

Основна ценност в социалната работа е човекът и правото на всяко човешко същество да развие максимално своите възможности, без значение на етническа принадлежност, пол, увреждане, възраст, социално положение. При планирането и предоставянето на социални услуги Общинската стратегия следва основните човешки права, утвърдени в международните документи и конвенции за защита на правата на човека и основните свободи и правата на детето, и утвърждава следните **ценности**:

- **Човекът с неговата неповторима индивидуалност и уникалност, толерантност и закрила от дискриминация, признаване на различията като ценност и ресурс за развитие;**
- **Зачитане на човешките права и свободи, уважение и признание на достойнството на всеки човек, общност и група с особен акцент върху правата на децата;**
- **Гражданско участие в планирането и в наблюдението на изпълнението на областната стратегия;**
- **Зачитане на равнопоставеността на половете при планирането и достъпа до социални услуги.**

В хода на разработването на Общинската стратегия, основополагащи следните **принципи и подходи**, които ще бъдат следвани при изпълнението на планираните дейности и мерки:

- ◆ Социални услуги, които отговарят на реалните нужди на рисковите групи;
- ◆ Осигуряване на най-добрия интерес на потребителя;
- ◆ Индивидуализиране на оценката и на грижата за потребителя;
- ◆ Насърчаване на услугите в общността и ограничаване на услугите от резидентен тип;
- ◆ Гарантиране на равен достъп до услуги на всички жители на община Стражица и достигане на услугата максимално близо до местоживеенето на потребителите;
- ◆ Достъп до услуги в изолирани населени места чрез мобилност на услугите, иновативност и гъвкавост в планирането и управлението;
- ◆ Интегриран подход към решаването на проблемите на целевите рискови групи;
- ◆ Проактивност в обхващането на рисковите групи;
- ◆ Добро управление, ефикасност и ефективност на социалните услуги, мрежи и партньорства;
- ◆ Надграждане над добрите практики и опит в услугите, постоянно повишаване на квалификацията и уменията и учене от собствения опит;
- ◆ Постоянно оптимизиране на качеството на социалните услуги.

3.3. Направления и приоритети на стратегията

За да се постигне качествена промяна в социалната среда и желаното бъдещо равнище на социалните услуги, предначертано от визията на Стратегията, е необходима целенасочена интервенция в няколко приоритетни направления.

Ключовите приоритетни направления на Общинската стратегия са изведени в съответствие с идентифицираните потребности на рисковите групи и необходимостта от спешна намеса за решаване на ключови/критични социални проблеми на жителите на общината. Приоритетните направления са групирани в две посоки - отнасящи се до съдържанието на социалните услуги и до начина на функциониране и изпълнение на услугите и мерките за социално включване.

Избраните приоритетни направления за съдържанието на социалните услуги включват:

Приоритетно направление 1: Подкрепа на деца в риск и техните семейства. Превенция на изоставянето и деинституционализация на грижите за деца.

Това са широк кръг от услуги в общността за деца и семейства в риск, насочени към превенция на рисковите фактори за развитието на децата и уязвимостта на семействата. Деинституционализация на грижите за деца ще донесе коренна промяна в социалните услуги в областта чрез развитието на широка мрежа от услуги с цел подкрепа на

семействата в риск за грижа за децата и превенция на изоставянето, както и извеждане на децата от специализираните институции.

Приоритетно направление 2: Преодоляване на социалното изключване на уязвими групи и лица.

Стратегията ще допринесе за създаването на добър модел на грижи за хората в неравностойно социално положение, осигурявайки достъп до качествени социални услуги в общността, така че нуждаещите се да не напускат собствения си дом и общност, също така за подобряване достъпа до качествени здравни услуги и образование, както и интегриране на пазара на труда.

Приоритетно направление 3: Грижа за старите хора за по-добър и достоен живот.

Създаване на условия за качествено предоставяне на грижи за старите хора, насочени към повишаване качеството на живот на хората от третата възраст, като се съблюдава принципът за независим живот в семейната среда или в близост до нея. Услугите, отличаващи се с домашна атмосфера, са съобразени с индивидуалните потребности, желания и условия на живот.

Функционалните приоритетни направления, които подпомагат ефективното изпълнение на основните дейности в Общинската стратегия, обхващат:

Приоритетно направление 4: Развитие на човешките ресурси.

В процеса на планирането недостигът на квалифициран персонал за разкриване на социалните услуги е идентифициран от всички участници като един от основните рискове за реализацията на стратегията. Затова изграждането на необходимия капацитет за управление и за предоставяне на социални услуги се очертава като крайно необходима мярка – условие както за изпълнението на планирания обем социални услуги и мерки, така и за постигане на качеството на услугите в съответствие със съвременните стандарти.

Приоритетно направление 5: Изграждане на междуобщинско партньорство и междусекторно сътрудничество.

Въвеждането на ефективна система от социални услуги на областно ниво изисква активно партньорство между общините в област Велико Търново за развиване на конкретни социални услуги и мерки за социална подкрепа. Характерът на проблемите на хората в риск изисква комплексна намеса, която може да се постигне само чрез връзки на взаимодействие между различните публични и социални сектори – социални услуги и подпомагане, образование, здравеопазване, заетост, инфраструктура и жилищна среда.

3.4. Цели

3.4.1. Общи и специфични цели

Приоритетно направление 1: Подкрепа на деца в риск и техните семейства. Превенция на изоставянето и деинституционализация на грижите за деца

Обща цел: Да се подобри комплекса от услуги, предоставяни за деца и семейства, за предотвратяване развитието на рискови фактори по отношение на изоставянето на децата и да се постигне максимално намаляване на броя на децата, отглеждани в специализирани институции.

Специфична цел 1.1. Да се намали изоставянето на деца и настаняването им в СИ и да се подкрепи задържането им в биологичното семейство.

Специфична цел 1.2. Да се осигурят условия за развитие на децата с увреждания, отглеждани в семейството.

Специфична цел 1.3. Да се осигури подкрепа на уязвимите семейства за превенция на рисковото поведение и negliжиране на децата.

Специфична цел 1.4. Да се гарантира равен достъп на децата от рискови общности и уязвими групи до качествено образование.

Специфична цел 1.5. Да се трансформират и закрийт специализираните институции за деца.

Специфична цел 1.6. Да се развият алтернативни социални услуги за предоставяне на резидентна грижа в среда, близка до семейната за децата, които не могат да бъдат изведени в семейна среда.

Специфична цел 1.7. Да се подпомогне социалната интеграция на младежите, напускащи СИ.

Приоритетно направление 2: Преодоляване на социалното изключване на уязвими групи и лица

Обща цел: Развитие на услуги за социално включване на групи и лица в неравностойно положение.

Специфична цел 2.1. Развиване на мрежа от услуги в общността и домашна среда с цел осигуряване на независим и достоен живот за пълноценно включване на възрастните хора с увреждания.

Специфична цел 2.2. Да се развие алтернативна резидентна грижа от семеен тип и реинтеграционни програми за хората с увреждания, настанени в специализирани институции с цел поетапно премахване на институционалния модел на грижа.

Специфична цел 2.3. Изграждане и развитие на модели на медико-социални грижи за продължително лечение, както и на интегрирани грижи за пациенти с хронични заболявания.

Специфична цел 2.4. Създаване на условия за реинтеграция на уязвими лица, групи и общности в риск.

Специфична цел 2.5. Осигуряване на комплексна подкрепа на семействата, които полагат грижи за хора с увреждания и възрастни хора чрез развиване на форми на социални услуги в подкрепа на зависими членове на семейството, спомагачи и за трудовата реализация на лицата, полагащи грижи за тях.

Приоритетно направление 3: Грижа за старите хора за по-добър и достоен живот

Обща цел: Подобряване на съществуващите грижи за възрастни хора и развиване на широка мрежа от услуги в общността, в семейна и домашна среда за осигуряване на условия за спокоен и достоен живот на старите хора.

Специфична цел 3.1. Създаване на възможности за независим живот на възрастните хора чрез предоставянето на качествени, достъпни и ефективни междусекторни услуги за дългосрочна грижа, съобразени с реалните потребности на хората.

Специфична цел 3.2. Да се осигури достъп на старите хора до качествена резидентна грижа в среда, близка до домашната.

Приоритетно направление 4: Развитие на човешките ресурси

Обща цел: Създаване на система за повишаване качеството на социалните услуги чрез развитие на човешките ресурси.

Специфична цел 4.1. Изграждане и развитие на капацитет за планиране и управление на социалните услуги.

Специфична цел 4.2. Изграждане и развитие на система за повишаване на професионалната компетентност на персонала, предоставящ социални услуги.

Специфична цел 4.3. Развиване на капацитет за наблюдение, оценка и повишаване качеството на социалните услуги.

Приоритетно направление 5: Изграждане на междуобщинско партньорство и междусекторно сътрудничество

Обща цел: Да се повиши ефикасността на услугите и допълване на наличните ресурси чрез развитие на междуобщинско партньорство и междусекторно сътрудничество.

Специфична цел 5.1. Да се стимулира междуобщинското партньорство в социалните услуги.

Специфична цел 5.2. Да се утвърдят ефективни механизми за междусекторно сътрудничество и развитие на смесени услуги.

3.4.2. Ключови индикатори за постиженията на Стратегията

Постигането на набелязаните общи и конкретни цели в рамките на следващите пет години ще създаде условия за устойчиво подобряване на качеството на живота и жизнения стандарт на рисковите групи и общностите в неравностойно положение. Качествената промяна в ситуацията ще бъде измервана чрез система от качествени и количествени индикатори, които показват напредъка в решаването на идентифицираните проблеми и разликите при сравнението на показателите.

Основните индикатори за промяната в системата на социалните услуги в община Стражица, постигната в рамките на общинската стратегия, са:

- Промяна в съотношението между предоставяните типове социални услуги чрез увеличаване на дела на услугите в общността и намаляване на услугите от резидентен тип – съотношение 10:1 на ползвателите в полза на услугите в общността;
- Постигнато съотношение 10:1 между децата - ползватели на услуги: брой на децата в алтернативна семейна грижа – към броя на децата в резидентна грижа;

- Увеличен териториалния обхват на рисковите общности и индивиди чрез развитие на мобилни услуги за нуждаещи се хора и пръснати рискови групи от изолирани населени места върху 80% от територията на община Стражица;
- Работещ Регионален ресурсен център за развитие на човешките ресурси в област Велико Търново;
- Повишен капацитет за управление на СУ ;
- Осъществени поне 2 междуобщински социални услуги, обхващащи потребители от повече от 1 община;
- Инициирани и развити 3 смесени междусекторни услуги и/или мерки (проекти) за социално включване на уязвими общности и рискови групи.

Ключовите качествени индикатори за успеха на осъществената интервенция по отношение на постигнатата **промяна в ситуацията в община Стражица** и ползите за рисковите групи в резултат от шестте години изпълнение на Стратегията са:

- Осигурена подкрепа за поне 40% от уязвимите семейства и деца в Община Стражица;
- Предотвратена институционализация на 90% от децата в риск от изоставяне към края на стратегията;
- Степен на намаляване/предотвратяване на изоставянето на деца от семейства в риск в резултат от услугите за превенция в община Стражица (постигнат процент на задържане на детето в семейството от общия брой деца в риск от изоставяне, обхванати в услуги за превенция);
- Намаление с 90 % на броя на децата, отглеждани в специализирани институции;
- Намаление с 80% на отпадналите от училище деца;
- Подобрени условия за самостоятелен живот в домашна среда на 40% от хората с увреждания – потребители на услугите домашен социален патронаж, домашен помощник, социален и личен асистент;
- Създаден капацитет за обхващане на поне 60% от децата с увреждания в рехабилитация или различни форми на заместваща, дневна грижа;
- Осигурени услуги, подкрепа и грижи в домашна среда за поне 40% от старите хора в община Стражица с приоритетно обхващане на самотно живеещите в изолирани населени места извън общинските центрове;

Измерването на напредъка по тези показатели ще покаже до каква степен изпълнението на Общинската стратегия е допринесло за модернизацията на социалните услуги и политики за социално включване в община Стражица в съответствие с националните приоритети за деинституционализация, подкрепа на интегритета на семейства и общности и европейските ценности.

4. Интервенция – социални услуги и мерки

4.1. Мерки и дейности по Приоритетно направление 1: Подкрепа на деца в риск и техните семейства. Превенция на изоставянето и деинституционализация на грижите за деца.

Обща цел: Да се подобри комплекса от услуги, предоставяни за деца и семейства, за предотвратяване и развитието на рискови фактори по отношение на изоставянето на децата и да се постигне максимално намаляване на броя на децата, отглеждани в специализирани институции.

Специфична цел 1.1. Да се намали изоставянето на деца и настаняването им в СИ и да се подкрепи задържането им в биологичното семейство.

Мярка 1.1.1. Общински и областни програми/мерки за подкрепа на уязвими семейства за създаване на условия за задържане на детето в семейството и първична превенция на изоставянето.

Дейност 1.1.1.1. Оказване на съдействие от центровете за обществена подкрепа.

Центровете за обществена подкрепа оказват съдействие на уязвими семейства от община Стражица по отношение на създаване условия за задържане на децата в семейството и първична превенция на изоставянето.

Тези дейности включват разширяване на мобилната работа на ЦОП за издирване на уязвими семейства (най-вече от високо рискови общности), оказване на подкрепа за изграждане на умения за отговорно родителство и подкрепа при приемане и отглеждане на детето, съдействие за продължаване на образованието, при намиране на работа, за осигуряване на жилище и подходящи битови условия, за социално подпомагане и други.

В общината ще стартират програми за ранна превенция на деца във възраст от 0 до 3 години, включително на новородени деца. Дейностите за ранна превенция на изоставянето изискват и ще привлекат смесен екип от специалисти – здравни и социални работници, юристи, психолози и други. Те ще включват:

- Предоставяне на информация, социални и психологически консултации, юридическа подкрепа, посредничество за решаване на социални проблеми и/или

насочване към други социални услуги за младите майки в риск да изоставят детето си;

- Подкрепа и пряка работа от здравен медиатор в ромските общности за работа с рисковни бъдещи майки. Здравния медиатор за високорисковите общности ще се включи също в работата по превенция на изоставянето на деца от малцинствените общности – както новородени, така и деца на по-късна възраст;
- Подкрепа на бременни жени през бременността, раждането и удовлетворяването на първите нужди на бебето – емоционални и материални;
- Подкрепа за майките и семействата на новородени деца с увреждания, които ще се подкрепят от социални работници и/или психолог от ЦОП.

Дейност 1.1.1.3. Информационни кампании и здравна просвета сред учениците в среден и горен курс и младежите по въпросите на семейното планиране и превенция на нежелана и ранна бременност.

Те ще се изпълняват от общопрактикуващи лекари и училища и ще включват здравно-социални консултации за майки и семейства в риск, образователни програми и здравно просвета сред подрастващите и младежите в училищна възраст за намаляване на нежеланите и рисковите бременности.

Мярка 1.1.2. Развитие на мрежа от ЦОП за превенция на изоставянето и подкрепа на уязвими семейства.

Дейност 1.1.2.1. Продължаване и разширяване на дейностите на центъра за обществена подкрепа в община Стражица.

Това включва развитие и разширяване на дейностите:

- за подкрепа на бременни жени;
- за информиране, консултиране и правна подкрепа за млади майки в риск да изоставят детето/децата си и посредничество за решаване на проблемите им;
- подкрепа за майки и семейства на новородени деца с увреждания.

Мярка 1.1.3. Осигуряване на грижа при близки и роднини за изоставени и negliжирани деца.

При определени условия настаняването при близки и роднини чрез мярка за закрила може да осигури устойчива семейна грижа и възможност за трайно решаване на проблема за бъдещето на изоставеното дете.

Дейност 1.1.3.1. Проучване и оценка на възможността на семейството на роднини или близки да поемат грижите по отглеждането и възпитанието на дете от СИ;

Дейност 1.1.3.2. Предприемане на мярка за закрила „Настаняване при роднини или близки“, съгласно Закона за закрила на детето;

Дейност 1.1.3.3. Консултиране и подкрепа на семейства на роднини или близки;

Дейност 1.1.3.4. Финансова подкрепа на семейства на роднини или близки, съгласно Закона за закрила на детето;

Дейност 1.1.3.5. Наблюдение на грижите за децата, настанени при роднини или близки;

Дейност 1.1.3.6. Създаване на социална услуга за ранна интервенция на уврежданията за подкрепа на семейства при отглеждането на деца;

Дейност 1.1.3.7. Социална работа за повишаване на родителския капацитет и превенция на negliжирането на деца отглеждани в семейна среда.

Мярка 1.1.4. Услуги в подкрепа на осиновяването

Дейност 1.1.4.1. Провеждане на обучения на кандидат-осиновители, посредством които се предоставя точна информация за спецификата на осиновяването, необходимите документи за кандидатстване за осиновяване, процедурата по осиновяване, потребности на децата и спецификата на възрастовото развитие в детска възраст, подготовка за срещата с детето и други.

Дейност 1.1.4.2. Подкрепа на осиновителите за справяне с проблемите след осиновяване на детето.

Дейност 1.1.4.3. Директна работа с детето след осиновяването.

Предоставяне на подкрепа на осиновените деца при развитие на тяхната идентичност, както и по отношение загубите, които преживяват в процеса на осиновяване, трудности в адаптация и други.

Дейност 1.1.4.4. Провеждане на информационни кампании.

Мярка 1.1.5. Развитие на Приемната грижа в община Стражица;

Дейност 1.1.5.1. Развитие на Приемната грижа в община Стражица.

Развитието на услугата на общинско ниво следва да се разбира както като повишаване на качеството ѝ, така също и като увеличаване броя на приемните семейства, прецизен избор на кандидатите за приемни родители, повишаване на капацитета на приемните родители.

Дейност 1.1.5.2. Информационни кампании, обучение, подбор и наемане на приемни родители, наблюдение и подкрепа за приемните родители и приемните деца, възстановяване и/или поддържане на връзки със семейството.

Дейност 1.1.5.3. Методическа помощ и подкрепа на персонала на ЦОП, от О "ЗД", които работят по приемна грижа; обучение на персонала на ЦОП по приемна грижа и други свързани с развиване и предоставяне на социалната услуга "Приемна грижа".

Дейност 1.1.5.4. Подпомагане на приемните родители да осъзнаят временния характер на приемната грижа и важността на осиновяването като постоянна, дългосрочна грижа за детето, ефективно взаимодействие между институциите, ангажирани с този процес при стартиране на процедура по осиновяване, подкрепа на приемните семейства в процеса на осиновяване на детето, подкрепа на приемното дете в процеса на осиновяване.

Дейност 1.1.5.5. В рамките на приемната грижа - създаване на алтернативни форми за краткосрочна грижа за изоставени деца (новородени и по-големи) с настаняване по спешност, като превенция на настаняването в СИ. Определяне на професионални приемни семейства в общината за спешно, краткосрочно настаняване на изоставени деца (новородени и на по-късна възраст) за периода на процедурите по осиновяване, или за намиране на решение за грижата за детето (настаняване при близки и роднини или приемна грижа).

Дейност 1.1.5.6. Разработване на проекти за развитие на Приемната грижа.

Мярка 1.1.6. Общински и областни програми и мерки за здравна профилактика и семейно планиране

Дейност 1.1.6.1. Планиране и реализиране на дейности по промоция на здраве и профилактика на болестите, насочени към ограничаване на рисковите за здравето на

учениците фактори (тютюнопушене, ниска физическа активност, нездравословни хранителни навици, консумация на алкохол, наднормено тегло и затлъстяване, повишено кръвно налягане, употреба на наркотични вещества и други).

Дейност 1.1.6.2. Здравно образование на деца от предучилищна възраст, ученици и родители (интерактивни обучения, тренинги, беседи, презентации) по теми, свързани с рисковите поведенчески фактори за хроничните незаразни болести и факторите в околната среда.

Дейност 1.1.6.3. Изграждане на капацитет за профилактика у професионалистите и партньорите, както и единен подход към възникналите проблеми - обучения и оказване на методична консултативна помощ на директори на училища, педагози, психолози, медицински специалисти от здравните кабинети в детските и учебни заведения, и други професионалисти.

Дейност 1.1.6.4. Мобилизиране на общности за дейности по профилактика на болестите и промоция на здраве – организиране на инициативи за превенция на: тютюнопушене, употреба на алкохол, нездравословно хранене, наднормено тегло и затлъстяване, повишено кръвно налягане и други, и опазване на околната среда (кампании, празници на знанието, конкурси, арт-работилници, дискуссионни въртележки, „клиника на открито”, състезание по безопасност на движението „Мама, татко и аз”, интернет платформа за споделяне на добри практики в областта на превенцията на рисковите за здравето на учениците фактори и промоция на здравето и други).

Дейност 1.1.6.5. Мониторинг на промените в начина на живот, изследвания и оценки, изследване за разпространението на основните поведенчески (тютюнопушене, хранене, физическа активност, употреба на алкохол), биологични (артериално налягане, индекс на телесна маса) и други фактори на риска сред учениците в областта, както и за нивото на техните знания, умения и навици за здравословен начин на живот; социологически проучвания по актуални здравни проблеми (обект на „Здрави деца в здрави семейства”); мониторинг и оценка на храненето на организирани детски и ученически колективи; мониторинг и оценка на здравословното състояние на децата и учениците в общината и други;

Дейност 1.1.6.6. Изготвяне и отпечатване на здравно-образователни и информационни материали – дигитални, календари, флаери, книжки, методични ръководства за професионалисти и други.

Дейност 1.1.6.7. Прилагане на цялостна програма за здравна профилактика на майчинството/бременността с фокус нежелана и рискована бременност.

Осъществява се от здравната система със съдействието на ЦОП, които да улеснят връзката между здравната система и бъдещите майки от семейства и общности в риск. Целта на програмата е да подобри здравната профилактика за майчинството в съответствие с националните приоритети. Целевите мерки трябва да обхванат всички бъдещи майки в областта чрез здравна профилактика и задължителна пренатална диагностика на риска от увреждане. Същевременно, при изпълнението на тези мерки, личните лекари, женската консултация и акушерките да идентифицират случаи на потенциален риск от изоставяне на дете и да насочват към ОЗД.

Дейност 1.1.6.8. Назначаване на здравни медиатори, които да подобрява здравния статус на лица в неравностойно положение, прилежащи към малцинствените общности.

Дейност 1.1.6.9. Работа по провеждане на Общностен мониторинг на достъпа до здравни услуги на уязвими общности от екипа на ЦМЕДТ Амалипе на територията на населени места с компактно ромско население.

Специфична цел 1.2. Да се осигурят условия за развитие на децата с увреждания отглеждани в семейството.

Мярка 1.2.1. Развиване на ЦСРИ за осигуряване на качествена здравна грижа, медицинска и социална рехабилитация за децата с увреждания и подкрепа за техните семейства.

Дейност 1.2.1.1. Продължаване и разширяване на дейността на ЦСРИ за осигуряване на качествена здравна грижа, медицинска и социална рехабилитация за децата с увреждания и подкрепа за техните семейства, разширяване на дейността в посока към социализация на децата с увреждания, активно включване на семействата на децата с увреждания в активната работа с тях, както и оказване на подкрепа на роднините на децата с увреждания в морален и социален аспект.

Дейност 1.2.1.2. Популяризиране и ползване на услугите в ЦСРИ.

Дейност 1.2.1.3. Предоставяне на мобилна услуга от ЦСРИ за обхващане на децата и лицата с увреждания.

Мярка 1.2.2. Осигуряване на достъп до адекватна и гъвкава дневна, почасова грижа, и заместваща грижа за децата с увреждания, отглеждани в семейна среда.

Дейност 1.2.2.1. Изграждане на дневни центрове за възрастни, и развиване на услугите в тях.

Дейност 1.2.2.2. Участие в проекти и програми, насочени към превенция на зависимостта от институционален тип грижи, подобряване качеството на живот на деца и възрастни хора с увреждания и тежко болни лица с ограничения или в невъзможност за самообслужване и създаване на възможности за социално включване.

Дейност 1.2.2.3. Разширяване на програмите, които предлагат домашни грижи – личен асистент, социален асистент, домашен помощник.

Мярка 1.2.3. Подкрепа за родителите за отглеждане на децата с увреждания в семейството.

Дейност 1.2.3.1. Разширяване на услугите, предоставяни в семейна среда на деца с увреждания.

За удовлетворяване на потребностите на децата с увреждания и оказване на подкрепа на техните семейства при отглеждането им, усилията ще бъдат насочени към разширяване на териториалния обхват на услугата „Личен асистент” и увеличаване броя на обслужваните деца.

Дейност 1.2.3.2. Предоставяне на услуги в домашна среда по схема „Независим живот” по ОПРЧР и по национални програми.

Дейност 1.2.3.3. Предоставяне на почасови услуги за деца (гледане вкъщи, придружаване до детски заведения):

- Услуги за подпомагане в ежедневните грижи на родители, които отглеждат деца с увреждания;
- Услуги, свързани с материално подпомагане (храна, дрехи, памперси, други) за деца с увреждания (0-1 година) и в случаи на тежки социални проблеми;

- Консултации и формиране на групи за взаимопомощ.

Дейност 1.2.3.4. Разработване на подходящи програми за продължаване работата в семейна среда, с насоки от страна на специалистите от ДЦДУ.

Дейност 1.2.3.5. Разширяване и надграждане на провежданите терапевтични намеси, с оглед тяхната ефективност за развитието на децата.

Дейност 1.2.3.6. Реализиране на проект по ОП РЧР за продължаване и надграждане на дейностите по проект „Услуги за ранно детско включване на уязвими деца от Община Стражица” по проект за социално включване на МТСП, финансиран със заемни средства от Световната банка за възстановяване и развитие.

Предвижда се проектът да стартира в средата на 2016 г., със срок за изпълнение до 2018 г.

Специфична цел 1.3. Да се осигури подкрепа на уязвимите семейства за превенция на рисковото поведение и negliжиране на децата.

Мярка 1.3.1. Развиване на услуги в общността за подобряване на родителския капацитет и за превенция на negliжирането на децата, отглеждани в семейна среда.

Дейност 1.3.1.1. Развитие на услуги в рамките на ЦОП за развитие на родителските умения. Подкрепата за семейства с деца в риск за превенция на изоставянето и negliжирането на деца, отглеждани в семейна среда включва:

- Посредничество, информиране, социални, правни, психологически консултации за уязвими семейства с деца;
- Училище за родители и обучения за добро родителство;
- Повишаване на чувствителността – промяна на нагласите и уменията на родителите за стимулиране на ранното детско развитие;
- Информирание и консултиране за наличните форми на социално подпомагане и подкрепа, достъп до административни услуги;
- Подкрепа и придружаване за достъп до административни и други услуги за социална подкрепа;

- Подкрепа за достъп до услуги по професионално ориентиране, квалификация и преквалификация, активни мерки на пазара на труда и заетост;
- Подкрепа за достъп до здравни грижи – издирване, подкрепа и консултиране за здравно осигуряване и налични здравни грижи;
- Семейно консултиране и подкрепа на семействата за преодоляване на семейни кризи и взаимоотношения в семействата, което ще се осъществява от ЦОП;
- Съдействие за осигуряване на достъп до жилища, заетост, социално подпомагане.

Дейност 1.3.1.2. Инициране на смесени социално-образователни дейности в училище за консултиране, развитие на родителски капацитет и умения за отговорно родителстване. Необходимо е сътрудничество между училището и неправителствените организации за подобряване на грижата за децата в семействата.

Мярка 1.3.2. *Програми за превенция на рисковото поведение при деца и младежи;*

Дейност 1.3.2.1. Провеждане на лекции по Национална програма „Полицията в близост до обществото” в учебните заведения и социални институции за отглеждане на деца в неравностойно социално положение.

Дейност 1.3.2.2. Реализиране на образователни програми за опасностите и последиците от употребата на наркотици и алкохол, тютюнопушене, трафик на хора, сексуална експлоатация и информиране по въпросите на насилие и пренебрежение.

Дейност 1.3.2.3. Провеждане на информационни кампании и образователни програми, извънучилищни дейности и обмисляне на личното време на децата.

Дейност 1.3.2.4. Създаване на условия и среда за развитие на уменията и интересите на децата в областта на изкуството и спорта, чрез поддържане и разширяване на общински програми за ангажиране и осмисляне на свободното им време.

Дейност 1.3.2.5. Обучение и придобиване на умения за осъществяване на превантивна дейност сред връстници на ученици от общообразователните училища.

Дейност 1.3.2.6. Превенция на насилието и подкрепа на деца, жертви на малтретиране, насилие и negliжиране – социална и психотерапевтична работа с деца, жертви на насилие и техните семейства.

Мярка 1.3.3. Подкрепа за преодоляване на последиците от рисковото поведение при децата и младежите.

Дейност 1.3.3.1. Съвместна работа на центровете за обществена подкрепа, местните комисии за борба срещу противообществените прояви на малолетни и непълнолетни, органите на МВР и Отдел „Закрила на детето” и училищата в подкрепа на деца и младежи с рисково поведение и преодоляване на последиците от него.

Услугите ще са фокусирани върху подкрепата за превенция и преодоляване на отклоняващото се поведение при децата и младежите и директна работа с деца/младежи с девиантно поведение. Ще се предоставят от центровете за обществена подкрепа, които ще организират информационни кампании, ще извършват консултиране и конкретна работа с деца и младежи с рисково поведение. С децата с проблемно поведение ще продължат да работят и обществените възпитатели към местните комисии за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни. Те ще извършват консултиране на деца извършители на противообществени прояви и деца в риск.

Необходима е превенция, която да акцентира върху възможностите за преодоляване на отчуждаването на децата от социалните норми и ценности, да се ангажира свободното им време. Особено важно място заема училището и подкрепата, оказвана там. Предвижда се ангажирането на децата/младежите чрез организирането на извънкласни занимания и дейности, образователни програми.

Дейност 1.3.3.2. Дейности на ЦОП по направление от ОЗД и МКБППМН – консултации, посредничество и подкрепа за деца, жертви на насилие, трафик и зависимости, както и специализирани програми за работа с деца извършители на противообществени прояви, насилие, рисково поведение.

Дейност 1.3.3.3. Предотвратяване на първия опит с наркотични вещества и редовната употреба и злоупотребата с наркотични вещества, както и развиването на зависимости чрез:

- Повишаване нивото на информираност на младите хора относно проблемите, свързани с употребата и злоупотребата с наркотични вещества, като им се осигури обективна информация, базирана на научно-доказани факти;
- Активно ангажиране на много партньори за изграждане на здравословна среда, намаляване на търсенето на наркотични вещества, посредством реализиране на

последователни, системни и адекватни действия във всички сфери от живота на младите хора - училище, семейство, местата за забавление;

- Изграждане на позитивни нагласи към здравословен начин на живот - ефективната превенция на наркотичната употреба включва изграждане на позитивна нагласа у младите хора към здравословни модели на поведение.

Дейност 1.3.3.4. Повишаване квалификационните умения на професионалистите, работещи в системата за превенция на противообществените прояви и правонарушения от деца, чрез разработване и прилагане на квалификационни програми.

Специфична цел 1.4. Да се гарантира равен достъп на децата от рискови общности и уязвими групи до качествено образование.

Мярка 1.4.1. Гарантиране на задължителното предучилищно образование за всички подлежащи деца в община Стражица

Дейност 1.4.1.1. Продължаване на практиката за осигуряване на безплатни помагала за всички пет и шестгодишни деца чрез МОН.

Дейност 1.4.1.2. Продължаване реализирането на Програма „Училищен плод“ за детските градини и предучилищна възраст, финансирана от фонд „Земеделие“.

Дейност 1.4.1.3. Продължаване на практиката за подпомагане храненето на всички деца в предучилищна възраст чрез финансиране от МОН.

Дейност 1.4.1.4. Продължаване на практиката за осигуряване на допълнително обучение на децата от подготвителните групи.

Дейност 1.4.1.5. Продължаване на практиката таксите за предучилищна възраст да се формират само на базата на храноден.

Дейност 1.4.1.6. Осигуряване на достатъчно места в детските градини и в подготвителните групи в училищата.

Дейност 1.4.1.7. Осигуряване на транспорт за децата, подлежащи на задължително предучилищно образование от селища, в които няма детска градина до най-близката детска градина в общината.

Дейност 1.4.1.8. Подкрепа на детските градини за дейности по проекти, свързани с обучението на деца, чиито майчин език е различен от българския.

Дейност 1.4.1.9. Установяване на всички подлежащи деца и проследяване на записването им в предучилищна подготовка – изпълнява се от учителите, с подкрепата на общините, О “ЗД”, социалните работници, НПО.

Дейност 1.4.1.10. Разкриване на достатъчен брой подготвителни класове в училище и/или предучилищни групи в детските градини.

Дейност 1.4.1.11. Провеждане на срещи и посещения по домовете за информиране и мотивиране на родителите, които не са записали децата си за предучилищна подготовка.

Дейност 1.4.1.12. Реализиране на проекти за подкрепа на предучилищното възпитание на деца.

Дейност 1.4.1.13. Община Стражица има разработен проект по ОПНОИР „Подкрепа на предучилищно възпитание и подготовка на деца в неравностойно положение“, в който са включени всички детски градини в общината.

Мярка 1.4.2. *Програми за превенция на отпадането от училище с цел намаляване с 80% на отпадналите деца и реинтеграция в образованието на отпадналите деца и младежи.*

Дейност 1.4.2.1. Прилагане на специален подход в работата с родители – активно включване в общи дейности, и превръщане на родителите в партньори на училището.

Дейност 1.4.2.2. Работа на училищните настоятелства (обществени съвети) с родители на застрашени от отпадане деца.

Дейност 1.4.2.3. Адаптиране на програми и методи, както и форми на комуникация, за да се създадат възможности за включващо обучение там, където е необходимо.

Дейност 1.4.2.4. Осигуряване допълнителна педагогическа работа с деца в риск от отпадане от училище чрез допълващо обучение, извънкласни форми включително по време на ваканции.

Дейност 1.4.2.5. Изграждане на партньорство и взаимодействие между социалните услуги, НПО и организациите, ангажирани с образованието, за образователна интеграция и реинтеграция на децата.

Дейност 1.4.2.6. Осигуряване на условия за възпитание и обучение на деца и ученици с различен етнически произход в общинските детски градини и училища.

Дейност 1.4.2.7. Разработване на проекти, целящи превенция на отпадането на децата от училищата.

Дейност 1.4.2.8. Продължаване реализацията на проект „Всеки ученик ще бъде отличник“.

Проектните дейности са насочени към превенция на отпадането и задържане на ромските деца в училище, увеличаване на броя на реинтегрираните/записаните отново в училище деца, увеличаване на броя на възрастните роми, включени във форми на учене през целия живот, чувствително увеличаване на процента на ромските младежи, които продължават своето образование в средни училища/гимназии.

Мярка 1.4.3. *Осигуряване на качествена интегрирана предучилищна подготовка и образование за децата с увреждания. Обхващане на децата с увреждания в подходящи форми на включващо образование.*

Дейност 1.4.3.1. Поетапно изграждане в общинските детските градини и училища на елементи на достъпна архитектурна среда за деца с увреждания.

Дейност 1.4.3.2. Осигуряване на адекватна помощ от логопеди и други корекционни специалисти.

Дейност 1.4.3.3. Продължаване на работата на назначените психолози във всички детски градини.

Дейност 1.4.3.4. Осигуряване на възможност за индивидуално обучение и/или самостоятелна форма на обучения за деца и ученици с увреждания и със специфични здравословни проблеми.

Дейност 1.4.3.5. Обхващане на децата с увреждания в масовите детски градини и ясли.

Дейност 1.4.3.6. Интегриране на децата с увреждания в масови общообразователни училища за обучение с подкрепата на ресурсни учители.

Дейност 1.4.3.7. Подпомагане на адаптацията на изведените деца от помощни училища към масовите общообразователни училища.

Дейност 1.4.3.8. Разработване и реализация на проекти. Поддържане на изнесеното обучение на помощно училище.

Дейност 1.4.3.9. Продължаване на дейностите реализирани от Ресурсен център Велико Търново, който подпомага приобщаването на деца и ученици със специални потребности в общообразователната среда на училищата и детските градини в област Велико Търново.

Мярка 1.4.4. Целенасочена политика за приобщаване на родителите и общността в учебно-възпитателния процес на техните деца.

Дейност 1.4.4.1. Създаване на обществени съвети в общинските детски градини и училища.

Дейност 1.4.4.2. Включване на родителите в дейности по проекти, разработени и изпълнявани от детските градини и училищата.

Дейност 1.4.4.3. Разработване и реализация на проекти.

Дейност 1.4.4.4. Координирани и редовни срещи на училищно ръководство, настоятелство и местна и държавна власт. Подготвяне и изпълнение на правила.

Дейност 1.4.4.5. Дейности за изграждане на капацитета в училищата и детските градини за включване на родителите и създаване на интегрираща среда в училищата и детски градини, които да включват:

- обучения на учители и директори на училища и детски градини;
- обмяна на опит и добри практики с други училища и детски градини.

Специфична цел 1.5. Да се трансформират и закрият специализираните институции за деца.

Мярка 1.5.1. Закриване на СИ.

Дейност 1.5.1.1. Поетапно намаляване на капацитета на ДДЛРГ и закриването му до 2020 г.

Мярка 1.5.2. Трансформация на СИ.

Дейност 1.5.2.1. Трансформиране на Дом за деца лишени от родителски грижи в община Стражица в два Центъра за настаняване на деца и младежи без увреждания.

Специфична цел 1.6. Развитие на качествени социални услуги за предоставяне на резидентна грижа в среда близка до семейната за децата, които не могат да бъдат изведени в семейна среда.

Мярка 1.6.1. Изграждане на ЦНСТ.

Дейност 1.6.1.1. Разкриване на две ЦНСТ за деца и младежи без увреждания, след закриване на ДДЛРГ.

Дейност 1.6.1.2. Запазване и разширяване на услугите в ЦНСТ в община Стражица.

Специфична цел 1.7. Да се подпомогне социалната интеграция на младежите, напускащи СИ и услуги от резидентен тип.

Мярка 1.7.1. Програми за изграждане на социални умения на децата, настанени в СИ и услуги от резидентен тип.

Дейност 1.7.1.1. Продължаване на съвместната работа на неправителствените организации с настанените деца/младежи по различни програми и проекти за изграждане на социални умения за водене на самостоятелен начин на живот.

Дейност 1.7.1.2. Програма за изграждане на социални умения в децата и младежите, настанени в центрове за настаняване от семеен тип за деца/младежи с увреждания.

Дейност 1.7.1.3. Продължаване на съвместна работа с иновативните услуги - мобилни центрове за работа с деца, лишени от родителска и мобилни центрове за информиране, консултиране, обучение и подкрепа на деца.

Цели да развие социалните умения у младежите и включва: развитие на умения за организиране на бита и ежедневието, информиране и консултиране относно работата на институции, развитие на умения за социално представяне и други.

Дейност 1.7.1.4. Реализиране на национални и европейски програми.

Мярка 1.7.2. *Разкриване на преходни и наблюдавани жилища за адаптация към самостоятелен живот на младежи, напускащи СИ и услуги от резидентен тип.*

Дейност 1.7.2.1. Продължаване предоставянето на условия за самостоятелен и независим живот в Защитено жилище за хора с умствена изостанолост, където са настанени младежи от ДДУИ.

Мярка 1.7.3. *Програми за социална и трудова интеграция на младежите, напуснали СИ и услуги от резидентен тип.*

Дейност 1.7.3.1. Предоставяне на подкрепа към младежите, напускащи СИ и резидентни услуги – информиране, предоставяне на консултации, съдействие и посредничество за намиране на работа и самостоятелно жилище.

Дейност 1.7.3.2. Програми за професионална квалификация на младежите, напускащи СИ и резидентни услуги – включване в курсове за професионална квалификация към ДБТ, или по проекти, подкрепени от ОПРЧР и националните програми за заетост.

Дейност 1.7.3.3. Подпомагане на младежи, завършващи средно образование или професионално обучение и напускащи социални институции за деца, центрове за настаняване от семеен тип или защитени жилища, в рамките на инициативата на Президента на Република България „Подкрепи една мечта”.

На местно равнище дейностите ще продължат да се изпълняват от междуведомствени екипи включващи експерти от: ДБТ, АСП, ЦОП, общинските администрации, училищата, младежките информационно-консултантски центрове /МИКЦ/, специализираната институция и от услугите от резидентен тип.

Дейност 1.7.3.4. Реализиране на национални и европейски програми .

Таблица 1: Планирани социални услуги и мерки в Община Стражица – Направление 1: ПОДКРЕПА НА ДЕЦА В РИСК И ТЕХНИТЕ СЕМЕЙСТВА. ПРЕВЕНЦИЯ НА ИЗОСТАВЯНЕТО И ДЕЙНСТИТУЦИОНАЛИЗАЦИЯ НА ГРИЖИТЕ ЗА ДЕЦА.

№	Услуга - име, вид	Потребители		Капацитет			Съдържание – основни дейности, фокус на услугата. Планирани насоки за развитие на услугата	Местоположение	Статус към 2015 и етапи/стъпки за развитие на услугата
		Целеви групи	Териториален обхват	2015	2016	2020			
Направление 1: Подкрепа на деца в риск и техните семейства. Превенция на изоставянето и дейнституционализация на грижите за деца									
1.	ЦОП	Деца и семейства	Община Стражица	30	30	30	Консултиране, псих. педаг. и социална подкрепа,	Гр. Стражица	
2.	ЦСРИ	Деца и семейства	Община Стражица	50	50	50	Псих. подкрепа, консултиране социал. и мед. рехабилитация, логопед	Гр. Стражица	
3.	ЦНСТ	Деца и семейства	Община Стражица	9	9	9	Отглеждане на деца в среда близка до семейната.	Гр. Стражица	
4.	ЦНСТ за деца без увреждания	Деца и младежи без увреждания, за които към момента на настаняването не е било възможно да бъдат реинтегрирани в биологичните им семейства, след извеждането им от специализираните институции.	Област В. Търново			14	Предоставяне на сигурна и защитена среда на децата и младежите, чрез индивидуализирана грижа и подкрепа, в условия близки до семейната среда, осигуряващи по добро качество на живот и възможности за пълноценно развитие и социално включване. Услугата предоставя консултиране,	Гр. Стражица	Изготвяне на необходимата документация във връзка с реструктурирането на ДДЛРГ
5.	Център за ранна интервенция на уврежданията	Деца в риск от 0 до 7годишна възраст и семействата им.	Община Стражица		310	310	Деца в риск от 0 до 7годишна възраст и семействата им.	Гр. Стражица	По проект по ОПРЧР
6.	ЦНСТ за деца без увреждания	Деца и младежи без увреждания, за които към момента на настаняването не е било възможно да бъдат реинтегрирани в биологичните им семейства, след извеждането им от	Област В. Търново			14	Предоставяне на сигурна и защитена среда на децата и младежите, чрез индивидуализирана грижа и подкрепа, в условия близки до семейната среда, осигуряващи по добро качество на живот и възможности за пълноценно развитие и социално включване. Услугата предоставя консултиране,	Гр. Стражица	Изготвяне на необходимата документация във връзка с реструктурирането на ДДЛРГ

Общинска стратегия за развитие на социалните услуги в община Стражица

№	Услуга - име, вид	Потребители		Капацитет			Съдържание – основни дейности, фокус на услугата. Планирани насоки за развитие на услугата	Местоположение	Статус към 2015 и етапи/стъпки за развитие на услугата
		Целеви групи	Териториален обхват	2015	2016	2020			
		специализираните институции.							

4.2 Мерки и дейности по Приоритетно направление 2: Преодоляване на социалното изключване на уязвими групи и лица.

Обща цел : Развитие на услуги за социално включване на групи и лица в неравностойно положение.

Специфична цел 2.1. Развиване на мрежа от услуги в общността и домашна среда с цел осигуряване на независим и достоен живот за пълноценно включване на хората с увреждания.

Мярка 2.1.1. Подкрепа от ЦСРИ с мобилни екипи за обхващане на хората с увреждания в цялата територия на община Стражица.

Дейност 2.1.1.1. Продължаване и разширяване обхвата на мобилните екипи на Център за социална рехабилитация и интеграция за деца и възрастни гр. Стражица.

Мярка 2.1.2. Разширяване на социалните услуги в домашна среда за подкрепа в ежедневието на хората с увреждания и техните семейства

Дейност 2.1.2.1. Разширяване на обхвата на услугите, които предлагат домашни грижи за хора с увреждания .

Услугите домашен помощник и личен асистент осигуряват така необходимите домашни грижи, помощ в домакинството, обслужване, помощ за излизане и придвижване и др. Те позволяват на хората с увреждания по-дълго да живеят в своя дом и в семейна среда, както и да избегнат институционалния тип грижа. Услугите се предоставят по национални програми и по проекти. Към настоящият момент те не могат да удовлетворят реалните нужди на рисковите групи. Необходимо е увеличаване на броя на личните асистенти и домашните помощници. Дейностите ще бъдат осъществявани от общините и доставчици на социални услуги.

Дейност 2.1.2.2. Продължаване дейността на Домашет социален патронаж, включване на допълнителни услуги и по-пълно обхващане на хората с увреждания от малките населени места.

Дейност 2.1.2.3. Поддържане на дейностите на съществуващите ЦСРИ и разширяване на спектъра от предоставяните услуги.

Дейност 2.1.2.4. Създаване на Център за почасово предоставяне на услуги за социално включване в общността или в домашна среда по Проект „Подкрепа за независим живот“, Схема BG05M9OP001-2.002 „Независим живот“, ОП РЧР 2014-2020 г, с капацитет 104 потребители.

Дейност 2.1.2.5. Осигуряване на информация, съдействие и посредничество за улесняване на достъпа до технически помощни средства и достъпна среда в дома по програмите на АХУ и Закона за хората с увреждания чрез Клуба на хората с увреждания на територията на община Стражица.

Мярка 2.1.3. Развиване на целеви общински политики/мерки за социално включване на хората с увреждания и хората в риск.

Дейност 2.1.3.1. Реализиране на политики и мерки за включване на хора с увреждания в социалния, културния, спортния и обществен живот.

Дейност 2.1.3.2. Подобряване на инфраструктурата и осигуряване на достъпна среда в общественото пространство, културни и здравни центрове, училища и детски градини, предприятия.

Дейност 2.1.3.3. Прилагане на мерки за осигуряване на по-широки възможности за самостоятелен живот на хората с увреждания – обучение, жилище, доходи, достъп до услуги и подпомагане.

Дейност 2.1.3.4. Пълноценно използване възможностите на наличните клубове за хората с увреждания и клубовете на пенсионера.

Дейност 2.1.3.5. Извършване на съвместни дейности от дирекцията „Бюро по труда“ и общинска администрация за предоставяне на достъп до доходи, заетост, професионално ориентиране и професионална квалификация (преквалификация), обучение и практически умения и др. за лицата с увреждания .

Дейност 2.1.3.6. Разкриване на социално предприятие за хора с увреждания в община Стражица по европейски и национални програми и осигуряване на трудова заетост и доходи на лица с увреждания в трудоспособна възраст.

.

Специфична цел 2.2. Да се развие алтернативна резидентна грижа от семеен тип и реинтеграционни програми за хората с увреждания, настанени в специализирани институции с цел поетапно премахване на институционалния модел на грижа.

Мярка 2.2.1. Изграждането на алтернативни социални услуги от резидентен тип за настаняване на хора с увреждания, които имат нужда от резидентна грижа в среда, близка до семейната.

Дейност 2.2.1.1. Запазване и повишаване качеството на услуги на Защитено жилище за хора с физически увреждания в община Стражица.

Дейност 2.2.1.2. Увеличаване капацитета на Защитено жилище за хора с умствена изостаналост в община Стражица.

Дейност 2.2.1.3. Разкриване в община Стражица на Център за настаняване от семеен тип за възрастни с психически разстройства или деменция, с капацитет 10 лица.

Дейност 2.2.1. Разкриване в община Стражица на Център за настаняване от семеен тип за стари хора , с капацитет 10 лица.

Мярка 2.2.2. Развиване на нови форми за ангажиране и заетост на хората с увреждания, ползващи услугите, резидентен тип.

Дейност 2.2.2.1. Включване в общински програми и разработване на проекти, финансирани от различни външни източници.

Дейност 2.2.2.2. Създаване на социални предприятия.

Специфична цел 2.3. Изграждане и развитие на модели на медико-социални грижи за продължително лечение, както и на интегрирани грижи за пациенти с хронични заболявания.

Дейност 2.3.1. Създаване на хоспис в община Стражица.

Специфична цел 2.4. Изграждане на адекватни социални услуги за грижа за пострадали от насилие, трафик или друга форма на експлоатация

Мярка 2.4.1 Развитие на услуги, насочени към жертви на насилие, трафик, експлоатация /ЦОП, ЦСРИ, кризисни центрове/

Дейност 2.4.1.1. Реализиране на съвместни проекти с неправителствени организации за разкриване на Консултативен център за жертви на домашно насилие, финансирани от Министерство на правосъдието.

Мярка 2.4.2 Програми за превенция на насилие, трафик, експлоатация и др.

Дейност 2.4.2.1. Продължаване на дейностите реализирани от Комисия за борба с трафика на хора в община Стражица:

- Провеждане на превантивно-информационни кампании за борба с трафика на хора;
- Обучение и квалификация на кадри;
- Планиране и организиране на мероприятия свързани с борба с трафика на хора.

Дейност 2.4.2.2. Дейности по превенция на насилието, предлагани от Центъра за обществена подкрепа и Център за социална рехабилитация и интеграция .

Дейност 2.4.2.3. Разработване и осъществяване на програми и кампании за превенция насилието, неговите симптоми и уменията за защита от него, трафика и експлоатацията.

Дейност 2.4.2.4. Обучение на общински служители, социални работници, учители, възпитатели, полицаи и медицински работници за разпознаване и докладване на случаи на насилие, трафик и експлоатация.

Дейност 2.4.2.5. Преодоляване на последиците от преживяното насилие, жертви на насилие и/или трафик, експлоатация.

Услугите консултиране и рехабилитация ще се предоставят от ЦОП, Информационно-консултативен кабинет към МКБППМН и ЦСРИ .

Дейност 2.4.2.6. Прилагане на Координационния механизъм за взаимодействие при работа в случаи на деца-жертви или в риск от насилие, трафик или експлоатация и за взаимодействие при кризисна интервенция, който регламентира конкретните задължения на ангажираните субекти в случаите, при които е необходима кризисна интервенция. Механизмът обединява ресурсите и усилията на ОЗД, представителите на общинска администрация, РУ на МВР; личен лекар на детето; РИО на МОМН; училище; детска градина; МКБППМН, доставчик на социална услуга и др.

Специфична цел 2.5. Създаване на условия за реинтеграция на уязвими лица, групи и общности в риск

Мярка 2.5.1. Развиване на услуги за превенция на рисковото и зависимо поведение, насочени към младежи и възрастни и реинтеграция на лица със зависимости и проблемно поведение

Дейност 2.5.1.1. Услуги за хора в пробация – консултиране, подкрепа за реинтеграция, курсове за професионална квалификация, които се изпълняват съвместно от Съвета по пробация, ДБТ, ЦОП, ДСП.

Дейност 2.5.1.2. Включване на родителите и семействата в смесени социално-образователни услуги за превенция на зависимостите и рисковото поведение, изпълнявани от ЦОП, ЦСРИ, училища, училищни настоятелства и от граждански инициативи.

Дейност 2.5.1.3. Организиране на обучителни модули по проблемите на наркоманиите и алкохолизма в ЦОП и ЦСРИ.

Дейност 2.5.1.4. Прилагане на Програми за професионално обучение, за младежи и лица от семейства в риск, трайно безработни, лица, осъдени на пробация, лица със зависимости и проблемно поведение.

С тази дейност се цели Обхващане с хоризонтални мерки и целеви инициативи за социално включване, насочени към достъп до професионална квалификация, заетост и доходи, чрез включване в програми и мерки на Д „БТ“; инициране и изпълнение на проекти за професионална квалификация и заетост, финансирани по действащите

национални и оперативни програми за развитие на човешките ресурси; подкрепа за достъп до заетост и квалификация; осигуряване на заетост за трайно безработни и хора с увреждания.

Мярка 2.6.2. Разработване на политики и програми за интегриране и развитие на етническите общности в неравностойно положение в община Стражица

Дейност 2.6.2.1. Реализиране на Планове за действие за интегриране на българските граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация.

Дейност 2.6.2.2. Политики и инициативи за социално включване, насочени към достъп до професионална квалификация, заетост и доходи, чрез включване в програми и мерки на Дирекция «Бюро по труда», инициране и изпълнение на проекти за професионална квалификация и заетост, финансирани по действащите национални и оперативни програми, подкрепа за достъп до заетост и квалификация.

Дейност 2.6.2.3. Мерки за реинтеграция в образованието на неграмотните и пълнолетните с ниско образование, ограмотяване на неграмотни пълнолетни, включително за образование на пълнолетни млади хора с незавършена степен (без диплома) на основно или средно образование. Такива програми се иницират от НПО, училищни настоятелства, общини и се изпълняват в тясно партньорство със специфичен принос на всички участващи организации.

Мярка 2.6.3. Продължаване дейността на обществени трапезарии, домашен социален патронаж

Дейност 2.6.3.1. Развиване и разширяване на дейностите в Домашния социален патронаж и обхващане на необхванатите до момента нуждаещи се от тази социална услуга на територията наобщина Стражица.

Мярка 2.6.4 Осигуряване на заетост за уязвими групи на пазара на труда - предоставяне на равни възможности за реализация на пазара на труда; предоставяне на достъп до услуги за намиране на работа; осигуряване на възможности за интегриране към пазара на труда.

Дейност 2.6.4.1. Осигуряване на заетост на уязвими групи - включване в курсове за професионална квалификация към Дирекция «Бюро по труда» и/или по проекти, подкрепени от Оперативни и Национални програми за заетост, както и от НПО. Създаване на бюро за социални услуги.

Специфична цел 2.7. Осигуряване на комплексна подкрепа на семействата, които полагат грижи за хора с увреждания и възрастни хора чрез развиване на форми на социални услуги в подкрепа на зависими членове на семейството, спомагащи и за трудовата реализация на лицата, полагащи грижи за тях.

Мярка 2.7.1. Програми за осигуряване на трудова реализация на лица, полагащи грижи за хора с увреждания чрез осигуряване на почасова, надомна работа и пр.

Дейност 2.7.1.1. Обхващане на лица, полагащи грижа за хора с увреждания по проекти и програми за осигуряване на заетост.

Предоставяне на възможност на близки хора, които се грижат за човек с увреждане да работят като домашни санитарии и лични асистенти.

Мярка 2.7.2. Осигуряване на дневна грижа и почасови услуги за лица с увреждания.

Дейност 2.7.2.1. Реализиране на програми и проекти за осигуряване на дневна грижа и почасови услуги за лица с увреждания.

Дейност 2.7.2.2. Продължаване на общинската подкрепа за дейностите на клубовете на пенсионера и клубовете на хората с увреждания, предоставящи възможности за общуване и социален живот на стари хора и хората с увреждания. Стимулиране организирането на културно-масови мероприятия и развиването на художествена самодейност в клубовете.

Дейност 2.7.2.3. Разширяване на дейността и обхвата на услугите в домашна среда – увеличаване на броя на домашните помощници и личните асистенти. Предоставяне на тези услуги и в отдалечените малки населени места.

Таблица 2: Планирани социални услуги и мерки община Стражица– Направление 2: ПРЕОДОЛЯВАНЕ НА СОЦИАЛНОТО ИЗКЛЮЧВАНЕ НА УЯЗВИМИ ГРУПИ И ЛИЦА.

№	Услуга - име, вид	Потребители		Капацитет			Съдържание – основни дейности, фокус на услугата. Планирани насоки за развитие на услугата	Местоположение	Статус към 2015 и етапи/стъпки за развитие на услугата
		Целеви групи	Териториален обхват	2015	2016	2020			
Направление 2: Преодоляване на социалното изключване на уязвими групи и лица.									
1.	ЦОП	1.Деца, в риск да бъдат изоставени 0 – 18 г.; 2.Родители, които са в риск да оставят децата си в институция; 3.Родители, които са в процес на реинтеграция на децата си; 4.Младежи, напускащи институции; 5.Деца, свидетели и жертви на насилие и техните семейства 0 – 18г.; 6.Деца, с поведенчески проблеми и техните родители 3 – 18 г.; 7.Деца с рисково поведение 3 – 18 г.; 8.Кандидати за приемни родители; 9.Кандидат – осиновители.	Община Стражица	30	30	30	Комплекс от социални услуги, свързани с превенция на изоставянето, превенция на насилието и отпадане от училище, деинституционализация и реинтеграция на деца, обучение в умения на самостоятелен живот и социална интеграция на деца от институции, консултиране и подкрепа на семейства в риск, оценяване и обучение на бъдещи приемни родители и осиновители, консултиране и подкрепа на деца с противообществени прояви, специализирана педагогическа, логопедична и психологическа подкрепа. Извършаване на мобилна социална работа.,	Гр. Стражица	Налична- делегирана държавна дейност

Общинска стратегия за развитие на социалните услуги в община Стражица

№	Услуга - име, вид	Потребители		Капацитет			Съдържание – основни дейности, фокус на услугата. Планирани насоки за развитие на услугата	Местоположение	Статус към 2015 и етапи/стъпки за развитие на услугата
		Целеви групи	Териториален обхват	2015	2016	2020			
2.	ЦСРИ	Деца и лица от уязвими групи	Община Стражица	50	50	50	Псих. подкрепа, консултиране социал. и мед. рехабилитация, логопед.	Гр. Стражица	налична
3.	ДСП	Лица с увреждания и възрастни хора	Община Стражица	100	100	100	Доставяне на готова храна, помощ при ежедневни дейности	Гр. Стражица	
4.	Домашен санитар	Лица с увреждания и възрастни хора	Община Стражица		10	30	Помощ при почистване на жилище, поддържане на личната хигиена.		2016-2020г. Кандидатстване по проект по ОПРЧР
5.	Личен асистент	Деца и лица с увреждания и възрастни хора	Община Стражица	55	55	60	Помощ при поддържане на личната хигиена, помощ при осъществяване на ежедневните нужди.		За 2016 и 2020 кандидатстване по проект по ОПРЧР
6.	ДЦДМУ	Деца и младежи	Община Стражица	20	20	20	Псих. и социално подпомагане, социална рехабилитация.	с. Г. Сеновец	налична
7.	Дневен център за стари хора	Лица над 65 год.	Община Стражица		10	10	Псих. и социално подпомагане, социална рехабилитация	с. Г. Сеновец	От 2016 год. кандидатстваме за делегирана държ. дейност
8.	Хоспис	Лица с увреждания и нуждаещи се от мед. грижа.	Област В. Търново			10		Гр. Стражица	Кандидатстване по проект по ОПРЧР
9.	Социално предприятие за хора с увреждания	Лица с увреждания в трудоспособна възраст, които имат желание и възможност да работят.	Община Стражица	0	0	20	Създаване на социално предприятие по национални и европейски проекти за хора с увреждания, които имат желание и възможност да работят за да допълнят доходите си.	Гр.Стражица	За 2016 и 2020 кандидатстване по проект по ОПРЧР г.
10.	Център за настаняване от семеен тип за възрастни с психически разстройства и/или деменция	Възрастни лица с психически разстройства и/или деменция	Община Стражица	0	0	10	Осигуряване на храна, лични и социални контакти, консултации Задоволяване на ежедневни, здравни, образователни, рехабилитационни, потребности от организация на свободното време и лични контакти.	Гр. Стражица	За 2016 и 2020 кандидатстване ана държ. дейност

Общинска стратегия за развитие на социалните услуги в община Стражица

№	Услуга - име, вид	Потребители		Капацитет			Съдържание – основни дейности, фокус на услугата. Планирани насоки за развитие на услугата	Местоположение	Статус към 2015 и етапи/стъпки за развитие на услугата
		Целеви групи	Териториален обхват	2015	2016	2020			
11.	Защитено жилище за хора с физически увреждания	Лица с физически увреждания	Община Стражица	10	10	10	Осигуряване на храна, лични и социални контакти, консултации Задоволяване на ежедневни, здравни, образователни, рехабилитационни, потребности от организация на свободното време и лични контакти	Гр. Стражица	налична
12.	Защитено жилище за хора с умствена изостаналост	Лица с умствена изостаналост	Община Стражица	8	8	10	Осигуряване на храна, лични и социални контакти, консултации Задоволяване на ежедневни, здравни, образователни, рехабилитационни, потребности от организация на свободното време и лични контакти	Гр. Стражица	налична
13.	Обществена трапезария	Лица и семейства на месечно социално подпомагане. Лица без доходи. Самогтно живеещи лица и семейства, получаващ и минимална пенсия. Скитащи бездомни лица и деца.	Община Стражица		50	50	Подобряване качеството на живот, задоволяване потребностите от храна на хора, които не могат да си я осигурят сами.	Гр. Стражица	Кандидатстване пред МТСП или ОПРЧР

4.3. Мерки и дейности по Приоритетно направление 3: Грижа за старите хора за по-добър и достоен живот.

Обща цел : Подобряване на съществуващите грижи за възрастни хора и развиване на широка мрежа от услуги в общността, в семейна и домашна среда за осигуряване на условия за спокоен и достоен живот на старите хора.

Специфична цел 3.1. Създаване на възможности за независим живот на възрастните хора чрез предоставянето на качествени, достъпни и ефективни междусекторни услуги за дългосрочна грижа, съобразени с реалните потребности на хората.

Мярка 3.1.1. Развиване и разширяване на дейностите в Домашния социален патронаж и обхващане на малките изолирани населени места.

Дейност 3.1.1.1. Продължаване на дейността на Домашния социален патронаж и разширяване на обхвата му в населените места на територията на община Стражица. Разширяване на териториалния обхват на обществените трапезарии.

Мярка 3.1.2. Разширяване на услугите в домашна среда чрез увеличаване на капацитета на услугите домашен помощник, социален и личен асистент.

Дейност 3.1.2.1. Разширяване на дейността и обхвата на услугите в домашна среда – увеличаване на броя на домашните помощници, личните и социални асистенти. Предоставяне на тези услуги и в отдалечените малки населени места.

Мярка 3.1.3. Осигуряване на дневна грижа и почасови услуги за стари хора.

Дейност 3.1.3.1. Създаване на Дневните центрове за стари хора. Предоставянето на тази услуга има ключова роля за предотвратяването на риска от социално изключване и институализация сред целевите групи.

Дейност 3.1.3.2. Продължаване и разширяване на дейността на клубовете на пенсионера и инвалида на територията на община Стражица.

Дейност 3.1.3.3. Осигуряване и разширяване на услугата Домашен помощник по национални и европейски програми.

Дейност 3.1.3.4. Осигуряване и разширяване на услугите Социален и Личен асистент по национални и европейски програми.

Дейност 3.1.3.5. Разкриване на Дневен център за възрастни хора в гр. Стражица от 2016 г. с капацитет 10 потребителя.

Специфична цел 3.2. Да се осигури достъп на старите хора до качествена резидентна грижа в среда, близка до домашната.

Дейност 3.2.1.1. Дофинансиране на услугите в рамките на различни проекти по национални и международни програми. Поставяне на потребителя в центъра на услугата – услугите да са ориентирани към самия потребител и към неговите променящи се социални и здравни потребности, характер, интереси, история на живот и семейни обстоятелства, възможности и предпочитания. Тези характеристики са в основата на планирането и реализирането на грижите, развитието на персонала и контрола на качеството.

Мярка 3.2.2. Разкриване на алтернативни резидентни услуги и малки домове за обгрижване на стари хора в среда, близка до семейната.

Дейност 3.2.2.1. Разкриване на ЦНСТ за стари хора в община Стражица с капацитет 10 места.

Мярка 3.2.3 Подпомагане на възрастни хора с ниски доходи.

Дейност 3.2.3.1. Обществена трапезария в община Стражица.

Направление 4: Развитие на човешките ресурси.

Обща цел 4. Да се повиши качеството и ефективността на социалните услуги чрез изграждане на необходимия капацитет за управление на общинско ниво и чрез осигуряване на квалифициран и компетентен персонал за предоставяне на услуги.

Специфична цел 4.1. Да се стимулира развитието на административния и организационния капацитет на общинско ниво за управление на социални услуги.

Мярка 4.1.1. Обучения за изграждане на капацитет за управление на социалните услуги.

Дейност 4.1.1.1. Обучения и консултиране за изграждане на умения за ефективно управление на социални услуги.

Дейност 4.1.1.2. Обучения и информационни срещи за запознаване, разбиране и ефективно използване на възможностите за финансиране по Национални програми и Структурните фондове на ЕС.

Дейност 4.1.1.3. Участие в базисни и надграждащи обучения за придобиване и надграждане на уменията за разработване и подготовка на проектни предложения.

Специфична цел 4.2. Да се осигури подкрепа на персонала на социалните услуги за развитие на професионалната квалификация и умения в съответствие със съвременните изисквания и стандарти.

Мярка 4.2.1. Осигуряване на условия за обучение, обмяна на опит и споделяне на добри ефективни практики на персонала от съществуващите социални услуги.

Дейност 4.2.1.1. Организиране и провеждане на специализирани обучения и курсове за квалификация и преквалификация за персонала от съществуващите социални услуги със и без откъсване от работната среда.

Дейност 4.2.1.2. Въвеждане на практики и форми за стимулиране на ученето от собствения опит, както и на обмяната на опит между сходни социални услуги.

Дейност 4.2.1.3. Провеждане на обучения, които да осигурят усвояване на специфични нови умения за планиране на професионалното развитие и кариерно израстване, умения за работа в екип и ефективно общуване, работа по проекти, взаимодействие с различни институции.

Мярка 4.2.2. Преквалификация за персонала на трансформираните специализирани институции.

Дейност 4.2.2.1. Оценка на нуждите от обучение – екипна и индивидуална за персонала на социалните услуги, които подлежат на трансформиране/закриване. Препоръките от оценката да са съобразени и с нуждите от персонал в новите планирани/разкривани социални услуги общината.

Направление 5: Изграждане на междуобщинско партньорство и между секторно сътрудничество.

Обща цел 5. Да се повиши ефикасността на услугите и допълване на наличните ресурси чрез развитие на междуобщинско партньорство и между секторно сътрудничество.

Специфична цел 5.1. Да се стимулира междуобщинското партньорство в социалните услуги.

Мярка 5.1.1. Развиване на умения за междуобщинското партньорство в социалните услуги.

Дейност 5.1.1.1. Провеждане на срещи и обменни посещения между съседни общини за обмен на информация за групи в риск, обсъждане и планиране на съвместни дейности и проекти за подкрепа на целевите групи.

Мярка 5.1.2. Реализиране на ефективни междуобщински дейности.

Дейност 5.1.2.1. Планиране и изпълнение на съвместни проекти с допълване на наличните ресурси на съседните общини.

Специфична цел 5.2. Да се утвърдят ефективни механизми за междусекторно сътрудничество и развитие на смесени услуги.

Мярка 5.2.1. Развиване на умения за междусекторно сътрудничество в социалните услуги.

Дейност 5.2.1.1. Провеждане на срещи между различни сектори за обмен на информация за групи в риск, обсъждане и планиране на съвместни дейности и проекти за подкрепа на целевите групи.

Мярка 5.2.2. Реализиране на ефективни междусекторни дейности.

Дейност 5.2.2.1. Планиране и изпълнение на съвместни проекти.

6. Оценка на ресурсите за развитие на социалните услуги в община Стражица

Анализ на човешките ресурси за предоставяне на социални услуги

Общинска администрация Стражица има необходимия капацитет за планиране и ефективно управление на социалните услуги. Пряко натоварен с дейността е главен експерт с богат опит и висока квалификация. Неговата работа се подпомага от председателя на Местната комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни и главен експерт „Образование”. Експертът работи съвместно с всички служители на „Дирекция „Хуманитарни дейности” която има 10 служители. Дирекцията и сектор „Проекти и програми” , който е част от структурата ѝ работят много успешно по проекти и програми в социалната сфера – реализирани са проекти по програма ФАР за разкриване на Защитено жилище и ЦНСТ, в момента са реализира проект по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси” за предоставяне на услуга „Дневен център за деца”, успешно бе реализиран проект по същата програма за предоставяне на услугата домашен помощник. Служителите от дирекцията имат опит и в управлението на проекти по Национални програми „Асистенти на хора с увреждания” и „Социални услуги в семейна среда”.

В Дирекция „Социално подпомагане” също работят опитни и квалифицирани служители, които съвместно с НПО и общината работят активно за решаване на социалните проблеми. Те провеждат държавната политика в областта на социалното подпомагане, закрила на детето, социална интеграция на хора с увреждания, проучват потребностите на населението, работят за социалната защита на рисковите групи в общината.

Неправителственият сектор също натрупа капацитет през последните години. Много активно в областта на социалните дейности и услуги работят Сдружение „Приятел на детски дом – Г. Сеновец” –с. Г. Сеновец; НПО „Наш дом” гр. Стражица, гр. Стражица;- Сдружение „Развитие на гражданското общество” гр. Стражица; Сдружение „Алтернатива 2004” гр. Стражица; Настоятелство „Шанс за всички – 2006”. Те са активни участници и партньори в изготвянето и управлението на проекти насочени към предоставяне на нови услуги или подобряване качеството на съществуващите такива.

Кадрите, които са пряко ангажирани в управлението и предоставянето на социалните услуги са на необходимото ниво и са от Община Стражица. Преминали са обучения за повишаване на квалификация, получават методична помощ от служители на общината и служители на Дирекция „Социално подпомагане”. Имат мотивация за социална работа и за повишаване на квалификацията. В рамките на реализирани проекти бяха финансирани обучения на персонала, предоставящ услуги резидентен тип, така и на услуги предоставяни в общността.

Финансиране

Към настоящият момент от социалните услуги предоставяни в общината на общинска издръжка е услугата „Домашен социален патронаж”, останалите са делегирани държавни дейности и услуги предоставяни с финансиране по проекти. Поради ограничените възможности на общинският бюджет трябва да продължи работата по проекти за да се осигурява необходимото финансиране и да се използват възможностите, които дава Националното финансиране.

7. Индикатори за изпълнение на Стратегията

- Промяна в съотношението между предоставяните типове социални услуги чрез увеличаване на дела на услугите в общността и намаляване на услугите от резидентен тип – съотношение 10:1 на ползвателите в полза на услугите в общността;
- Постигнато съотношение 6:1 между децата - ползватели на услуги: брой на децата в алтернативна семейна грижа – към броя на децата в резидентна грижа;
- Намаляване на броя на специализираните институции за деца ;
- Увеличена степен на териториално обхващане на рисковите общности и индивиди чрез развитие на мобилни услуги за нуждаещи се хора и пръснати рискови групи от изолирани населени места върху 70% от територията на община Стражица;
- Повишен капацитет на 50 % от персонала работещ в предоставянето на услуги в общината.
- Иницилирана и развита поне 1 смесена междусекторна услуга и/или мерки (проект) за социално включване на уязвими общности и рискови групи.
- Осигурена подкрепа за поне 25% от уязвимите семейства и деца в община Стражица;
- Предотвратена институционализация на 70% от децата в риск от изоставяне към края на стратегията;
- Намаление с 60 % на броя на децата, отглеждани в специализирани институции;
- Намаление с 80% на отпадналите от училище деца;
- Подобрени условия за самостоятелен живот в домашна среда на 25% от хората с увреждания – потребители на услугите домашен социален патронаж, домашен помощник, социален и личен асистент;
- Предотвратена преждевременна институционализация на най-малко 50 самотно живеещи стари хора чрез развитите услуги за грижа в домашна среда;
- Създаден капацитет за обхващане на поне 50% от децата с увреждания в рехабилитация или различни форми на заместваща, дневна грижа;
- Осигурени услуги, подкрепа и грижи в домашна среда за поне 30% от старите хора в община Стражица с приоритетно обхващане на самотно живеещите в изолирани населени места извън общинските центрове;
- Развити и работещи поне 2 нови социални услуги.

8 Публичност, наблюдение, оценка, актуализация и организация на изпълнението.

Осигуряването на публичност, наблюдение, оценка, актуализация и организация на изпълнението на стратегията ще се извършва съгласно принципите и методиката заложи в общинския план на развитие.